Контрольный экземпляр

Массо-а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ● ШОАТТА, 16 ФЕВРАЛЬ, 1980 ШУ. ● № 21 (6151). ● Мах 2 кепиг.

ИттлагІа пятилетка чаккхйоалача укх шера керда мул баккха — хІора гектара тІара 23 центнер алата культураш ххее, 510 эзар тонн алат чувиа, хІьта свеклаш, баьцадаараш, коартолаш, кхечаш соахкарчул дикагІа хьувкъае дош деннад Нохч-ГІалгІайчен кхаш леладераша. Уж девхараш инзкъало дале а, бакъда кийцце кхоачашдулургдолаш да.

Цу тІулехьа эгтара хьалха ишар фуд аьлча, из да біаьстан балхашта лерттІа кийчо яр, ерригa юртбоахама техника хаикахье тоаль яккхар, мел эша дикагІа дола фу Іалашдар, дукха кхыдола балхаш тІехьа ца доахеш чаккхдахар.

В. И. Ленин вать 110 шу дизара сийна ихье баьккхача республика механизатораша лаьрхІалар юртбоахама техника 23 февраль хьатІакхоачаш тоаль яккха. Дукхача коллективаша дизза кхоачашдаьд шоаш декна дош. Масела, біаьста кхашка арвала езаш йола ерригa техника ремонт а ях Грозненски района «Пригородный» яхача совхоза механизаторашa діаоттаяь дукха ха я. Из толам боаккхача докхе гІо дир укхаза вІашагІъеллача технически совето.

ГОТА ХА ГАЬНА ЯЦ

Цо вІашагІъеххар тракторни бригадашка техникие ремонт ертйола звеньяш, къаьстта теркам тІабахийтар тІехьюсача участкашка опытни механизаторашхьожабара.

Техника тоаелга ишта дика леладу Шалински района «Джалка», Нвьсарен района «40 лет Октября» «Гудермесский» совхозе, дукхача кхыча боахамашка.

Цкъабаккъда трактораш, комбайнаш, кхыйола техника, тІехьюза инвентарь тоаелга массанахьа а ишта лелаш. Масела, соахна Іилъалегіче квартала планагІа кийча хила езача тракторех — 84 процент, воларех — 81 процент, селкех — 72 процент мара тоалкхар. Тракторашта ремонт яра план кховчашъяра къаьстта тІахьадисар «Консерплодоовощ», «Сортсемпром» объединенеш, Ачхой-Мартановски, Веденски, кхыча районий боахамаш.

ХІана а тІехьа кІезига хазац техника тоаелга запасной оатхалаш ца хиларех тІехьадехад, яхаш механизаторской болхлоша, боахамий кулгалхоша дукха хабараш. Из-м дукха дувца ца деваш хоаш ма-дий — эша оатхад ца хилча трактор е комбайн тоалургйоацилга. Хеттар отт: кхыча боахамашка фу дийахьогІ, цига а совъяьлна нигіа яда уж оатхалаш? Бахьанаш лехаш ха діа а ца йохийташ тоъаш йоаца оатхалаш шоаш хьаю цар е тишъенараш юхаметтаяттаю. Цудухьа дукхка боахамаш ерригa юртбоахама техника тахан а тІехьа кхашка араликха кийчъалдаьннад.

Техника тояь льккхар аьнна доалаш дац готана кийчо елга. Геттара лоархІама да пох бизза найдазар, хІана аьлча дукхагІча дахьъе цох тишша хургда кхашкара балхаш сиха а дика а чеккдахар. Бакъда, соахна а санна дукхогІйолча районашка тоъаш бац механизатораш. Ерригa республика хьалйцача кхы а ши эзар совгІа механизатор эш. Декхар сенах латтаьлча, из латт укх юкейнсача хана уж кийчбарах. Дукккача боахамашка болх беш я механизатораш кийчбу курсаш. Уж чакк мел льакха сар колхозе е совхозе болх беш хургвалча тайнаре вІаштІехьдаккха деза из гІулакх. ТІаикха мара техникага биза болх байталургбац.

Укх шера тІайца доккхий декхараш кхоачашдара а пятилетка толаме чеккъяккхара а къаьстта теркам тІабахийта беза деррига боахамаш диначa фуца Іалашдара. Діа мел дувр дьоалагІчен шоллагІчен классах дола фу хилийтара йоакхо аьй республикерча дукхкача боахамаша. Царех я Сунженски района «Победа», «Путь к коммунизму» яхен ЦІеча Эскара цІерагІа йолех колхозаш. Фу діадувча боврамга діакхоачадеш дукха балхаш дийд Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Грозненски районий боахамаша.

Цкъабаккъда республика біарчча хьалйцача хІанз а эшаш да біаьш тоинаш кена, гороха, дута, генарий, хьажкІай фу. ХІанзчул тІехьагІа къаьстта дукха фу Іалашде дезаш я Наурски, Шелковской, Малгобекски районаш, кхыраш. Теша хале дале а, бакъда, нхьадолча боахамашка діаде фу вІалла да а дац.

«1980 шера біаьстан кхашкарча балхашта кийчо яран уж чакхдахаран кхы тІа а де дезарий хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета сопам кхоачашбара а укх шера ерригa юртбоахама культураш хьувкъаяре а оарцагІбаьнвача вай механизаторашa, кхаш леладераша бергна тІабахийта беза техникен діадув фуи укх горгтарча деношка кийчдаь дакхлера. Цу дехе цахаддаш йоакхо е йоагІа парте районни комитеташа, юкхьандарча партийни организацеша, боахамий кулгалхоша, районий фуи инспекцеша. Техника тавеш а фу кийчдеш а боахарий болх дикагІча тайнаре вІаштІехьбаккхара, царна юкъе шерра социалистически хьйоаржаяра лерттІа терко е еза цар.

БІаьстан балхашта кийчо ечa хана къаьстта боккха бехктоккхам тІабуж «Госкомсельхозтехника» объединенеца, цун районаш отделенешта. Трактораш, комбайнаш, селкаш, кхыйола техника тоечa колхозаштеи совхозаштеи гІо де а уж запасной оатхалашца дикагІа Іалашъе а хьажа еза уж.

БІаьсти ахархочoa массаза а бехктоккхаме ха хиннай, хІаьта хьатІейсагІар къаьстта а я. Шеко яц Нохч-ГІалгІайчен кхаш леладераш йизза кийчo яь цунна каьъагІоргхиларах.

В. И. Ленин вать 110 шу дизара накъадолхаш

Толаме къахьег

Шийла Іа латте а тІехьтІехьагІа шоай хьокхамии лакхдеш къахьег Грозненски района «Юбилейный» совхоза ферма коллективo. Январь бетта дагчахьалхена шура діаялара план тІехкхоачашъаьй барайтта тонна совгІа діачу а енна. ХІаьта діаена шура цкъоалагІча сортах а я. Из толам баьккхаб хьайбай продукци вазам ъярг йола накъаш лехаш совхоза специалисташ хиларах. Соахкарчул 30 процент дукхагІа я укх шера цар хІара Іатта гара йоакха шура.

Яхье котало яьккхай Калачева Прасковьяс. ХІара Іаттагара 282 килограмм шура ьккхай доярна. 273 килограмм шура яьккхай хІара Іаттагара Уциева Мизана а. Ишта дика толамаш даьхад доярнаш Сембиева Жовкана, Хоибахмадова Закията, кхыбараша.

Дика толамаш доахаш хьабоагІа Іаьсий лелабечa Денисултанова Вукуси Астабова Нюран. Деннен бенсанен 550 грамм дозал тІаккхет цар Іаьсашта планагІа 400 грамм йолаш.

А. СУЛТАНОВ.

Грозненска профессионально-технически училище чакх а льккха Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 43-2 йолча установке нагревательно-фракционирующи даькъа оператор Мишутушкина Галина балха еча дукха ха яц. Вартийнача коллектива безаме тІайийцар къона говзанча.

Шийна ца ховаш дар новкъостаншка діахоатташ, лоацачa хана шиій балхах тІехдика кхийттай из. ХІана яхье хьалхалаттарашта юкъе а йолаш, массаза а технологически режим ниіса лелаеш я из.

СУРТА ТІА: технологически режимага хьожаш я оператор Г. Мишутушкина.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТОРОНАШ ОАРЦАГІА А ЯЬХА

Діадахача шера баьцехи мошчa хьинкІехи дола довкъар кхоачам хиллал Іалашде вІаштІехь ца доалаш бисбир Грозненски района ОПХ «Гикаловское» яхача боахамера механизаторaш. ХІаьта а ерригa шоай торонаш оарцагІа а яьха хьайбаш мецa хургдоаца никъ лехаб цар. Тайп тайпара компоненташ а еттaш лаьрххІа кийчдеш доахана дикагІа дуаргдолаш дехи чахи екъача силосахи дола доакъар. Йоакхо еш шоай гІулакхашка хьожаш хиларах хьайбаш леладерий аьттув баьинаб хала Іа латте а шоий декхараш кхоачашде. Январь бетта дагчахьалхена шура діаялара план 110.7 процент кхоачиньяй боахамо. ГІоша доакъар кийчдеца нерда технологи юкъе а йоалаяь хьайбай продукци кхы а алсамъяргйола никъ лохаш ба боахама специалисташ.

Дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Исаева Асмарта. ХІара ше лелабечa Іаттагара 312 килограмм шура яьккхай цо планагІа 250 килограмм мара йоацачa. Шоай планаш дика тІехкхоачашъяьй Гайтаева ПаьтІамита, Умарова Баксара, кхыбараша. Соахкарчул дукхагІа я цар укх шера яьккха шура.

Скотникашта юкъе къаьстта хьинаре къахьегаш хилараx белгалеьаьннав Закриев Саид-Мохьмад. Доахана Іуйла цо гІулакх деш. Из царса дика хьожаш хиларах хІара Іатто бетта 291 килограмм шура еннай планагІа 230 килограмм мара йоацачa.

С. АУШЕВ.

19 АПРЕЛЕ — Ерригсоюзни коммунистически СУББОТНИК

Кийчбеннаб

Назрановски района «Экажевский» совхоза къахьегамхоша «цІеча шоаттдена» лаьрххІа кийчо яьй.

— Цу дезача дийнахьа хьанар вIдена тайп-тайпара балхаш деш 320 саг хургва тха боахаме, — аьлар совхоза парткома секретара Гаадиев Мусас, — ЦаІн ахи норма кхоачашъеш къахьегаргда коартолий кхашка балха боалача механизатораша, планал совгІа массехк автомобиль тоаль йоаккхаргья механически мастерскерча болхлоша, гул а даь нйс тонна металлолом діадеппачул тІехьагІа гаьнаш діайогІаш, кІир тохаш, нув хьокхаш, кхы балхаш дергда конторерча болхлоша.

Цу дийнахьа болхлоша даьккха цхьа эзар сом ахча діачудургда Машара фонде.

Город хозъяра

«Грозгефтеорг с и к тез» жилищно-коммунальни управлене коллектив лаьрхІад коммунистически субботник долча дийнахьа Катаяма, Черноречье яха поселкаш, кхыйола нах баха моттигаш цІенъь, тоаль хозъяра вормІ біаь совгІа сат аравакха.

Города сибет эргадоаккхаргда, 19 апреле цар діайогІаргйолча кхо біаь совгІча гаьно, ши эзарея совгІча кІотарго.

Зизашта керда клумбаш кийчъе а дага ба цу коммунальни служба болхлой.

С. СОЛОМОНОВ.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюрос, НГІАССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо итогаш яьй 1980 шера январь бетта хьайбай продукташ дукхагІа яьри кийчъяри дукха лелаярна республиканский социалистически яхье.

Социалистически яхье толаьннаргаш лаьрхІа а республикански газетах тІа отгадече Сийлен уrга тІа яха а решени тІайийцай:

РАЙОНАШ:

НАЗРАНОВСКИ, хьалхара моттиг яьккха. Района совхозаша Іалашдаьд хьайбай продукташ, соахна цу хана яьккрашца нийсйича, дукхагІа йоаккхилга, цу цкъан хана доакхи 6 процент, цу даькъе деттарех — 9, жа — 22 процент дебе а деь. Дулх кийчдара объем 1979 шера январца нийсйича 2-зза йоаккхагІа хиннай укх шера январе, шура — 8 процент.

ШЕЛКОВСКИ, шоллагІа моттиг яьккха. Январь бетта района боахамий вІаштІехьдаьнад хІара кхоабача Іатта лаьрхІача республика эгтара дукхагІа шура яккха, дулх юкъера лаьрхІача 1979 шера цу ханаца нийсдича, цкъан хана доакхи, хьекхарч, жа деба а даш, дукхагІа даккха.

БОАХАМАШ:

«Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковской район;

Ленина цІерагІа колхоз, Сунженски район;

«Кулармиский» совхоз, Грозненски район;

«40 лет Октября» яха совхоз, Назрановски район;

«Авангард» яха совхоз, Наурски район.

ФЕРМАШИ БРИГАДАШИ:

«Советская Россия» яхача совхоза шурий ферма, Наурски район;

«Путь к коммунизму» яхача колхоза шурий ферма, Шелковской район;

«Экажевский» совхоза шурий ферма, Назрановски район;

«40 лет Октября» яхача совхоза № 3 йола шурий ферма, Назрановски район;

Кирова цІерагІча совхоза шурий ферма, Наурски район;

«Родина» яхача совхоза шурий ферма, г. Грозный;

«Шелковский» племзавода жа Іуй бригада (бригадира жа Іу нох. Эсмухамбетов Н. А.), Шелковской район;

«Красный октябрь» яхача колхоза жа Іуй бригада (бригадира жа Іу нох. Адильбатыров С.), Шелковской район;

Ленина цІерагІча колхоза жа Іуй бригада (бригадира жа Іу нох. Абдулмажидов Д.), Шелковской район.

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ:

районий группашта лаьрхІача шоай отраслешка хьакхамаш эгтара дукхагІа лехадь, карара кара тела КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома вымпелаш енноа республикански газеташ тІа чІогІадьча Сийлен уrга тІа бахьан боле:

А. Лысенкова — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза доярна;

З. Даурбекова — Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза доярна;

Я. Тайсумова — Шалински района «Московский» совхоза доярна;

Т. Хизриева — Веденски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза доярна;

Б. Шамсадова — Советски района «Новая жизнь» яхача колхоза скотнике;

М. Тасуева — Шалински района «Шалинский» совхоза скотнице;

А. Арсанова — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза телятнице;

Н. Эсмухамбетова — Шелковской района «Шелковский» яхача госплемзавода бригадира жа Іу.

Котбьаннаргаш лаьрхІаб профессешта республиканский яхье условеш толаме кхоачашъяь хьайбай боахамера 150 гаргга болхлой — дояркаш, скотникаш, телятницаш, свинаркаш, жа Іуй. Цар спискаш районий газеташ тІа кепатоаш я.

ВЕЗА ХЬАША

КОСМОНАВТ Г. Т. БЕРЕГОВОЙ ГРОЗНЕ

Самардийнахьа г. Грозне кхавчар космонавташ кийчбеча Центра начальник, шоза Советсии Союза Турпал инарал-лейтенант Г. Т. Береговой. Цунца цхьана венав авиационни спорта Федераце космонавтика спортивно-технически проблемай комиссе бехктоккхане секретарь И. Г. Борисенко.

Аэродроме хьаьшашка моаршал хатта баьхкабар НГІАССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, НГІАССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома шоллагІа секретарь Л. Д. Магомадов, ВЛКСМ обкома хьалхара секретарь Г. Х. Эльмураев, халкъа депутатий Грозненски городской Совета исполкома председатель В. М. Шамардин, къахьегама коллективайн города общественности вмиалаш.

Эгтара хьалхарчарца космосе бода никъ баьккхача Г. Т. Береговойта моаршал шоаш хоатташ вайнаьха гІирс тІабуахача эІамигача сагой йоІой тух-сискал діалу цунга. Зизай курсаш а долаш накъаболх космонавта пионераш.

Цул тІехьагІа Нохч-ГІалгІайчен столица центре хьабоагІа хьашии а царга моаршал хатта бахараш а. Автомашинаш юхасовц сийлахьвоккхача Ленина цІи лелаеча майдан тІа. Г. Т. Береговоя зизаш дохк В. И. Ленина памятника хьалхашка.

Сарракхьа республикански театрально-концертни зале г. Грознера къахьегамхой вІашагІкхийтар Г. Т. Береговойца. Президиуме ба КПСС обкома шоллагІа секретарь Л. Д. Магомадов, КПСС обкома секретарь М. О. Бузуртанов, облсовпрофа председатель О. С. Беляев, города партийни советски органий кулгалхой, къахьегамхойи Грозненски гарнизона біуххойи викалаш.

ВІашагІкхетар хьаднллар парте Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова. Цо діайхи моаршал лу безача хьашанка.

Советски наха дика вовзаш ва хІана СССР космонавташ кийчбеча Центра кулгалдеш вола Береговой Георгий Тимофеевич. Из майра моастагІех латаш хиннав. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа. Из бахьан долаш Советски Союза Турпал яха цІи а еннай цунна. 1956 шера ТІемафе академи чаккхъьяккхачул тІехьагІа летчик-испытатель волаш болх беш хиннав. 1964 шера дениз космонавтий отряда юкъе ва. 1968 шера 26—30 октябре «Союз-3» яхача космически кема тІа Латтаяна гонахьа 64 го баьккхаб цо. 95 сахьата гаргга никъ беш хиннача цу кемага орбита тІа ориентаце тайп-тайпара методаш юкъе а кхуллаш дуккхаза а маневрировани яйтар, шозза «Союз-2» яхача кемава діаюхе дигар.

Н. И. Семенова города къахьегамхой цІерагІа баркал аьлар советски космонавташта цар дуккхьашха космосе бода никъ баьккхарах, эгтара хьалха социализм хьалъе йолаяьча вай советски Даьхен байрах лакха лоаттаярах.

ЦІи хеза космонавт Г. Т. Береговой трибуна тІа гучавалар діаьхха тІоараш деттарца тІазц гулбеннараша. Ше къамаьл деш цо дийцар космонавтий атта боацача хІара деннарча балхах. Іилмен техникен діахо дегІадоаладара цар доккха даькъа юкъехухьаш хиларах, космически тохкамаша мехка халкъа боахама Іалаьмате боккха пайда беш хиларах. Г. Т. Береговоя тешам белар гулбеннарашта СССР космонавташа космосе керда наькъаш доххаргхиларах, советски Даьхе, коммунизм бахьан діахо йодача хана кхы а доккхагІа дола толамаш доахаргхиларах.

СССР авиационни спорта Федераце тІадиллараx Г. Т. Береговоя ФАС Диплом діаделар хьалха летчица хиннача, хІанз парте Грозненски райкома секретарь йолча Л. А. Битаровага СССР ДОСААФ системе авиационни спортсменаш кийчбеча доккхий хІамаш цунна карагІдувлараxи ше цига даькъа лоацаш хиларахи.

Къамаьл де дош лу Тангиева Фатимавн — текстильно-галантерейни объединене кІувсаш лечоа. Космонавтага дег тІара моаршал а хоаттаю цо шиій новкъостий цІерагІа, везача хьаьша сурт тІадола шоаш хьабаь кІувс діалу.

Ишта, хьашашка моаршал хоатташ къамаьлаш лу комсомола Грозненски горкома хьалхарча секретара А. Колкова, парте Грозненски райкома хьалхарча секретара А. И. Воронкина, военнослужаще А. В. Хромченкос. Цар Г. Т. Береговойна вайнаьха форта а йолаш совгІаташ делар. ЧІогІа безаме, хоза ловца баьккхар хьашашта космонавташ сайна денал къонахчали долаш оаш хургхилара тешам лур къамаьлаш даьча № 78 йолча берий бешара лаьхкача береша.

Береговой Георгий Тимофеевичaца Нохч-ГІалгІайчен республикански центра къахьегама коллективайн общественностен викалашца чакхдаьннача цу вІашагІкхетаро цІаьхха а хьаьекхар советски наха мел дукха беза космос караерзаяьраш, социалистически Даьхе, шоай халкъ дукха дог цІена болх беш болча цар сийлен вахар вайна боккъонца бола хьожхаш хилар.

СУРТА ТІА: космонавта Г. Т. Береговойна тух-сискал хьалхашка хьоча хана.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

24 феврале—Советашка хоржамаш

ХАЛКЪА КАНДИДАТАШ

СИЙ ДОЛА НИКЪ

РСФСР Лаккхеьарча Совета депутаталла кандидаташ уттабеча хана Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка Амриева Мукьмада Ранса цІи яьккхар № 597 йолча Назрановски округерча къахьегамхоша.

— ...Школе се дешаш йолча хана, — яхаш дувц Амриева Рансас, — доярка хила безам болаш яцар со. Са безам бар хьехархо хила. Итт класс яьккхачул тІехьагІа педагогически институте экзаменаш дІаелар. Цхьабакъда, конкурсах чакх а ца йоалаш йисар со.

— ТІаккха ферме мишта вийсъеннай хьо? — хьттер аз.

— Са лоалахой, Борчишвили Аружен Степанян Раписен я цу гІулакха «бехке». Пхийтта совгІа шу даьннад цар доахан леладу. Дукхаза дийцар сона шиннe a. доярка профессел дикагІа цхьаккха а яц яхаш. Цар езалийтар сона из професси. Иштта ихар со доярка болх бе. Цкъарчоа ихераелар со, хІана аьлча доахан аз дІагІа а дийттадацар, хІаьта опыт йоацача сона 20 ехт бетта атта дацар. Сона новкъостал дир сай лоалахоша, хьехамчица, дика опыт йолча доярчаща. ХІанз дикьлогІа шу да аз доярка йолаш ферме болх бу, хІаьта дехке а яьннаш. Дешар сотара цхьанна сага дІадоккхаргдац. Вай мехка йиш я заочно деша а.

Дикь шу дукха ха яц, цхьабакъда, Амриева Рансас цу юкъа дика Іомаьл шийбалха голвал. Машинаьца доахая деттара дикагІйола гонзапча я из хІанз. ДІадахача шера цо цецбаьхар шийца болх беш бола дика опыт йола доярчаш. ПланагІа 2200 килограмм яккха езача, цо социалистически декхар тІаийцар хІара кхоабача Іаттагара 3000 килограмм шура яккха, хІаьта цо яьккхар 3050 килограмм.

— Мишта вІаштІехьдоал хьа иштта овсаре болх бе? — хетт аз.

— Наха дечул тІех хІама-м дац аз, — йоах Амриевас. — Дукхьал зоотехнически бокъонаша дІадехача бесса Іуйал ду хьайбашта. Рационага хьежжа кхоабдоахан, хІаьта керттердар ший болх безаш хилар да. ХІанз тоъал муж, силос, барда тел доахана.

Тха ферма коллективо, берригача советски наха санна дег тІара кхоабалдаь тІаийцар «1979—1980 шерий Іаш эзмалахьа хьайбай продукташ дукхагІа яхаре кийчъяри духьа хьайбай бехама болхлой Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржалра хьакъехьа» КПСС ЦК-ас, СССР Министрай Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас бахь сопам. Цу сопама яоп а луш аз укх шера доакха декхар тІаийцар хІара кхоабача Іаттагара 4000 килограмм совгІа шура яккха аьнна. ДІабахача бетта хІара кхоабача Іаттагара планагІа 180 килограмм яккха езача 210 килограмм яьккхар. ХІаьта цхьадолча доахангара хІанз дийнахьа 15 килограмм шура йоаккх аз.

Ше групкомсорг, ферма совета член хиларах тарра хьайбаш леладераштa юкъе кхетама болх беш хьайоагІа Амриева Ранса, тІахьожам лоаттабу доахана деча Іуйела, кхычоа.

Дика къахьегаш болча дезала юкъе хьалкхийнай Ранса. Цун да АртагІа Мукьмад эа цу колхозе скотния волаш болх беш, дахь йиша Амриева Лиза доярчалла болх беш ч. Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхеьарча Совета депутаталла харжа а хиннай. Юрта Совета депутатилла харжа хиннаб дахь вежарий Амриев Ахьмад. XX партсъезда цІерагІча колхоза баьцадаараш кхедеча бригада бригадир Амриев Хьамид. Церех доакхал деш я Ранса.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

ДИКАЧУН ТІАКХУВШ

Карабулак яхача болхлой поселке вахаш кІезиг-дукха ха лаьккхачов е шийнна вовз из, о бонкхагІболча новкъостaша вувцарах вовз. Ца-м тамаш а яц, дукха ший дІабеннаб Дмитрий Григорьевич Коршакова (хІаьта вувцар из ма вий), района мехкдаьтта доахя промышленность дегІайоалаяра, мехкдаьттахой поселок хьалъяра, 20 шу совгІа ха я участка начальникагара управлене начальникага кхачаш ше никъ баьча «Сунжанефть» мехкдаьтта-газови управлене хІара ІуйрийнІе из балха уха.

Цхьа бахьан доацаш мичад укх 10 шу совгІча хана из керте латтача управлене хІара шер-шера производствени задинеш кхоачаши тІехккхоачаши еш хилар. Министерства предприятешта юкъе лелальча социалистически ляьи цкъа санна дуннхаза в котало ахар.

Дмитрий Григорьевич Нохч-ГІалгІай АССР мехкдаьтта промышленноста сийлахьа ветеран, районни Совета депутат, КПСС Сунженски райкома бюро член вы. ХІаьта дукха ха йоацаш «Сунжанефть» НГДУ болхлоша шоай собрание юха а районни Совета депутателла харжа кандидат вир цунах.

1941 шера апреле тІемагІашлой училища курсант хилар Дмитрий Григорьевичах. Цхьабакъда, цига йиза курс чакхъяккха вІаштІехьдаланзар цун. Юхадоаккалургдоацаши бирсен советски наьха вахара юкъедера 1941 шера 22 июна дийохайир ерригa маьрша плаваш, дага мел лаьттараш. Училищера вахар тІема рельсаш тІа даьлар.

Цхьабакъда, командование цунна лийрхІар ший дер. нудукхьа юха а деша ваха вийзар цун. хІанз водаш — г. Барнаулерча Лепельски минометни училище. Фо санна чІоагІа эшар фронта керда вІаштагІйоккхача минометни соединеней командираш.

Эггара унзарегІа дар нийсделар 1942 шера. июлерча цхьан дІайахача дийнахьа. Цу Іуйрийна ший фронтовой доттагІчунца лейтенантаца Жогов Сашийца, разведка гІулакха волка штаба начальника помощникаца цхьана, шийца массехк бІухо а ваьнкха, моттиг йовза вахар из. Шоаш дІабехабалс а, царна хайнадац е тахая в, е кхоана а шоай часть латтача шоаш кхы юха кхоачаргбоацилга, фронта линега бода никъ шоай бІаьха хургболга. Го баьб. БІарвчача пхе бетта цхаб уж фронта лини йолчахьа. Оакхарий санна бийсашка пхаб хьанийсъеннар яа а юаш. Вакъда вайбарех дІанхийтар.

1943 шера декабре кхы а курсаш чакхъяеххачул тІехьагІа, 915 таубични артиллерийски Краснознаменни полка 122 мм гаубица батарея командиралла хьожавир.

Цу полкаца из а волаш мукъаьльккхар Крым, Белорусси, Латви, Литва, Польша, Германи.

ТІом чакхбаьннчул тІехьагІа массехк шера школе болх беш хул нов. Коршаков, Цул тІехьагІа мехкдаьттахо хила лаьрхІар цо. 1951 шера Грозненски мехкдаьтта институте промышлеви отделене документаш дІачулу цо. 1956 шера институт йисте а яьккха «Октябрьнефть» НПУ болх бе волалу юкхьанца оператор а цул тІехьагІа мастера помощник а волаш. Мехкдаьттахой къахьегамца дувзаденна мел долча хІамаши духтІаьала гІертар. Ший теоретически ханеш практикаца юоар. Цу хана теркалде баьлар организатора чо боаллаш из хилар. цудухьа Карабулакс даькъа тІа керда хьальча участке участка начальника ваканси хиннача хана цун кандидатура цига оттае лаьр хІача, шеко хиланзар.

1956 шера марте 16-ча скважина чура низ болаш кІеж техар мела тІерча мехкдаьтто. 1958 шера марте «Сунжанефть» НПУ вІагІелар. 1979 шера марте 12-д скважина чура низ болаш кІеж техар газо. Дмитрий Григорьевич Коршакова биографена юкъе а белгалбаьлар из бутт. 1958 шера марте промысла лоархІамегІарча цеха воккхагІволча инженералла хьожавир из. Цу хапале цо Іомадир мехкдаьтта доахачоа хана даргдоацаш мел дола балхаш. Цхьа кІезаига ха яьннача тІолле инициативни дика кхеташи инженер хиларах тарра промысла заведующелла, цул тІехьагІа НГДУ начальникалла хьожаву из.

Укх тІеххьарча шерашка мехкдаьтти гази яккхара боарам лохбаларна дувзаденна чІоагІа уйла тІаххийтай цо хьалдоаха мехкдаьтта цхьан боараме лоаттадера дешанта. Цунна дувзаденна чІоагІа лоархІам бора цо скважинашта капитальни ремонт ен вІаштІехьдаьккхар санна болча лостама, дани теркаме лоаттабу мехкдаьтта дукхагІа дахара, мехкдаьтта доала керда перспективни моттигаш лахара дешаш.

Вай дувцар дикоа хургдацар, нагахьа санна во тІем тІа аьзача орденаштен медалаштен вай Даьхен ираза дукхьа хьнар ца кхолеш къахьегарах тийна совтІаташ ІотІаккхийтта хилар ца аьлча: «За трудовое отличие», «За доблестный труд» яха медалаш. «Знак Почета», Къахьегама Цlеча Байракха орденаш.

Иштта ва из, тха кандидат.

Д. ИВАНОВ,
«Сунжанефть» НГДУ
партбюро секретарь.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа): Ибрагимов Сулейман — ВЛКСМ член Веденски района культура ЦІен практикант; Мутуева Зара — йоккхагІйола пионервожати (духхьашха ихвж тоссаш я). Веданарча № 2 йола юкъерча школа дешархо; Закараев Гилани Зайтиклович — Веданарча № 2 йолча юкъерча школа директор, харжархой клуба заведующи; Музуров Вадут — районни культура ЦІен клуба гІулакхашта вола методист, агитатор; Джафарова Айна — берий беша воспитатель Таймасханова Падам — автоклуба заведующи.

Къонача харжархоща беседа еш ва харжархой клуба заведующи воа. Г. З. Закараев.

А. КЫЧИКОВА сурт.

ЛЕРТТІА КИЙЧЛЕ

Навсарен районе берригача вай мехка санна шерреи массе оагІорахьарен кийчон болх беш ба союзни а автономни а республикай лаккхеьарчен моттигерчен Советашка хургдолча хоржамашта. Цунца дувзаденна доккхий декхараш хьалхашка эттад тахан наха юкъе беча берригача агитационно-массови балха бокъонца дола кхуврчаш а хинна дІаотта езача агитпункташта. Навсарерча предприятешка, совхозашка, школашка болх беш я массазара а хІаьта иштта хаина вІашагІъехна а итташ агитпункташ.

Дика кийчъяь и «Экажевский» совхоза № 18 йолча хоржамий участка агитпункт. Цо хьалхе а оттальча планагІа бу болх. Программа тІа я лекцеш, беседаш, кандидаташца вІашагІкхетараш. Микрорайона схема оттаьй. Агитатораштa тІачІоагІдаьд цІенош. ХІара декадагІа отчеташ ю агитатороша. Агитпункта заведующена Евлоев Мусийна хов агитационни болх дика вІаштІехьбаккхара идеологически балха активисташ оврцагІбаха.

Цига санарсІата а хаянахьа дежурство лелаеш агитатораш хул. Безам болчоа деша керда газеташ, журналаш, хоржамех дола литература, хьаьна телевизор, ладувгІа радио, кхыдараш да. Долаш да СССР, РСФСР, Нохч-ГІалгІай АССР Конституцеш, Лаккхеьарча а моттигерча в Советашка хоржамаш дарех дола законаш. ХІаьта керттердарнах Іимерав тІазл. каст-каста церна безаме хета мероприятеш чакхйоах, хаттараштa жопаш тел, консультацеш е бахке специалисташ хул.

10 агитатор ва агитпункте нах баьча кварталашка дІа а ухаш, царна КПСС ЦК ноябрьски (1979 шера) Пленума решенеех, «В. И. Ленин ваь 110 шу дизара хьакъехьарча» сопамех, СССР керлача Конституцех, вай партен пачхьалкхени чурчен арахьарчен политиках, «СССР-е ленински къамин политика котъялараx», «Советски патриотизмахи халкъий доттагІлонахи» беседаш еш.

Со цига хиннача хана делкъалйна ши сахьат даьнна ха яр. Мукъа бола механизатораш, хьайбаш леладераш, центральни усадьбера болхлой бар агитпункте гулбеннараш. Партийни организаце секретара Газдиев Мусас лекци йийшар гулбеннарашта, тІаккха концерт хьекхар культура ЦІен агитбригадо. Дика, безаме чакхъяьлар из мероприяти.

Къаьстта теркам тІабохийт агитпункто кьонача харжархошта юкъе кхетама болх бара. Цу хьакъехьа дика кхетама болх беш хьабоагІа агитатораш Альдиева Хади, Цечоев Микаьил, Албогачиев Салман, кхыбараш.

«Маршa доагІалда!» — аьнна яздаь латт ТІой-Юртарча бархІ класс йолча школа наІар тІа. Саг чувала безам оттаргболаш дика кийчъяь я укх чура № 23 йолча хоржамий участка агитпункт. Советски хоржамий система, социалистически демократи, кхыдола дешаш доазара чел эна литература, хІанз мехка а дуней тІа а хула лоархІаме событеш йовзара оша керда газеташ, журналаш да укхаза. Пенах хьалтеха йоаля агитпункте балха план, агиторий дежурства график.

— Тха агитколлективо харжархоща бокха болх чакхбоакх, — йоах агитпункта заведующе, хьехархочо Горбакова Марема. — 21 агитатор ва хоржамаш чакхдахара порядках, партен правительствая чурчен арахьарчен политиках, КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеех, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара юбилейна пакъадолхаш еча кийчонах дувцаш. — Къаьстта терко ю оаха духхьашха кхаж тоссаргбараща беча балха. Укхаза вІашагІъелла я къонача харжархой клуб. Цунна кулгалдеш я хьехархо Барзишхоева Ранса. Дика кхетамЙ болх беш хьабоагІа агитатораш Куркиев Мукьмад, Картоева Аьсет, кхыбараш.

Сайрийна пхи сахьат даьлча со цига а волаш къона харжархой вІашагІкхийтар тІема а производства а ветеранаща: «40 лет Октября» яхача совхоза парткома секретараца Арчаков Хасолтаца, пенсионераца Картоев Ювназаца. Цар дийцар шоай вахарах, тІем тІа хиннарех.

Агитпункто баь болх дІаязбеш журнал да, цу тІа дІаязъяь йийша лекцеш а беседаш а я, цхьабакъда, гучадаьлар сона кхоачамбоацараш а. Шоллана юхе бахаш болча ДзауровгІарга. ДимиевгІарга оаха хьтттача, шоай фусамашца цхьаккха агитатор хиннавац аьлар.

Хоржамаш ду ди хьатІакхача дукха ха йисанц. Цкьацадолча агитпункташка гучадьннача кхоачамбоацараша хьагойт цу лоархІамеча гІулакха массанахьа а лерттІа кийчо ца яьга. Райоппа партийни советски бехктокхаме болхлой декхарийла ба цу балха ледарло еш болчаргара доагІар дизза яь а дийха агитпунктийн агитколлективаьи болх Іалашйате сиха тсабе.

С. АЛИХАНОВ.

ХАРЖАРХОЩЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Укх деношка Назрановски культура ЦІагІа Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхеьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваьча КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретараца Мякиев Абукара Асхьабаца вІашагІкхийтар № 111 йолча Назрановски хоржамий округера харжархой. Собрани хьайийллар АМООС-а директора Абадиев Ахьмада Іийсас.

Кандидата биографи, иштта балха гІулакхаш дувцаш довереннi вола АМООС-а слесара Дидигов Сипой Илеза къамаьл дир укхаза. Цул тІехьагІа къамаьлаш дир Барахоева ІабдулмаІкита Лемкас — бувзама узела оператора. Мальсагов Йоакъапа Ювсапа — № 1 йолча юкъерча школа директора, Оздоева Ахьмада Забрата — бытовой гІулакхаш дара производственни объединене закройщица, Арсельгов Махьмада Сулейма — № 2 йолча юкъерча школа директора. Город Назране керда школа, салаІа зона хьалъяра шоай кандидата наказ делар цар.

Собрани чакхйоалаш республика Лаккхеьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаве шийх бокха тешам боларах баркал оалаш, из тешам боа ца бера низ мел кхоачар ше дерехилар дІахойташ харжархошта хьалхашка къамаьл дир А. А. Мякиева.

Аргунски «Пищемаш» завода коллектив укх тІеххьарча шерашка республикерча промышленни предприятешта юкъе аьржача социалистически яхье хадданаза хьалха латташ хьайоагІарех цаІ я. ДІадахача шера даьха производственни хьокхамаш кхы тІа в тоадеш дІадоладаьд цо пятилетка тІеххьара шу. Дерригача технико-экономически хьокхамий январь бетта план дика тІеххоачаш а еш, планагІа лаьрхІачул совгІа арахийцар эзараш сомий маьха тайп-тайпара продукци.

Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лоацаш бола яхье хьалхалаттараш кІезига бац заводе. Царех ба кагирхой хьехамча, токарь У. Амалиев, къона токарь И. Болчихахов, кхыбараш. Цхьаккха смена дІаяхийтац цар шоай норма тІехкхоачаш ца еш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) къона токарь И. Болчихахови кагирхой хьехамча У. Амалиеви кийчъяьча оатхалага хьожаш ба.

Х. МУКАЕВА сурт.

МАЬХК — ДААРА КОЬРТА

«Ялат массаза а хинад лоархІамегІа йола продукт; дерригача рузкъаьл бустам. ХІаьта сийлахь доккха Іилма-техническа хІамаш нарагІдаьнначу вай бІаьшере а из да халкъий вахаре керттера дар. Нах космосах чубенна, хиш, фордаш, океанаш карадерзаду, кІоаргга лаьттара мехкдаьттен гази йоах, атома низах кхийнаб, бакъда ялат ялат а долаш дус», — яхаш яздув новкъоста Л. И. Брежнева шийна «Целина» яхача книга тІа.

ХІара шер-шера тІа-тІа вахар, тоалуча советски наьха истола тІа дукхагІа хул дулх, шура, фуаш, кхыйола кхачан продукташ. Цунца дувзаденна хІана вай маьхк кІеанга юъ, бакъда, даара коьрта массаза а хинна а хиннаб, хург а ба маьхк.

Маьхк духхьала кхача хинна Іиййнбая, советски наьха цунна лоархІам массаза а шерагІа хиннаб. Цо чулоаца наьха хьакъал, цун низ, пачхьалкхен сий а низ а. Мел дукха дийцача а маьхка нах баь саг варгвац.

Маьхка булнос ялат леладерий къахьегам чулаьца Іаш, дукха дакъа доал шахтера, металлурга, конструктора, химика, — кхыча бесса аьлча ерригача болхлой класса, ерригача общества.

Дукха нах ба юрта шоай са санна маьхк лоархІаш. ДоагІаш деш сий да на. Цун хаж ца беча низана дІахайтта деза маьхк сага вахар долга. «Вахара никъ» аьнна цІи тиллаир мо цал оттача Ленинграде ялат кхухьаш хиннача Ладожски озерах а.

Мишта йишлургьа тІежа шераш долча хана ах бийса аьлча хьал а гІуттташ, маьхка аргІая лаьтта ха. Из хала хьожайора юха аргІагІа отталие. ХІана а ев дега хьалоз тха улица тІарча цхьан кІаьнко маьхка карточка доадаьд аз, нанас цІагІа чуйтаргвац со, ... дийтта цІогІа. Иштта вахаро хІара маьхка гІоргІилга хамбе Іомаяора.

Из деррига а дагадоах тахан маьхка кот тІатохаш, цун хам ца беш бІаргадейча. ХІаьта вай республике кІезига а яц цу тайпа моттигаш. Кх да агас, мел дукха маьхк дІакхувс вай нувхаш лоаттаеча аьшка чу. Кхы а халагІа хет маьхк лорае декхарийла йолча общественни питане предприятеша из йоаеш хилча. Цун кхомбара болх укхаза чакхбоал «Маьхк хоран», «Маьхк — из вай рузкъа» аьнна табличкаш хьалтехача.

...Ца юаш йиса маьхка чІегилгаш кхаласго ведар чу уйла ца еш Іочухков, церг а техе улица тІа Іоккеса бул. из удда, маьхка чІегилгаш тротуара тІа яда. Цхьа цох лаьца къамаьл хилар тха Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза опыт йолча ялат леладергхочунца Дзауров Б...ца.

— Чот хь варгвацаш дукха къахьега деза ялат хьалкхедарв,— аьлар цо. Маьхка цхьа дакъ илт доадергдоацаш деррига а оарцагІдоала деза вай, сага нулгаш хьалкхедаьча дозача халкъа рузкъаьла кхоьбе беза хІаранс.

З. УЛУБАЕВ,
РСФСР заслуженни агроном.

Урус-Мартановски производственни трикотажни галантерейни объединене № 6 йолча филиала коллективо Урус-Мартана районни Совета депутаталла кандидат оттаеш цІи яьккхар ВЛКСМ члена Берснукаева Малика Абдрахмановнай.

3 шу да Маликас цу коллективе швея-мотористкалла болх бу. Из дика йовзаш я хьинаре къахьегамхо, шийгІулакха специалист, бешха дика саг, новкъост, доттагІа хиларах тарра. Ший дерригІа низ, шийна мел ховр дІалу цо лийца болх беча подругашта. Кьонача швеяша каст-каста хоатт цунга шоашта ца ховр, хІаьта цо ше Іоаль опыт гІадьяхе дІалу, дІакхетабу, дІахьоих.

Доккхий къахьегама толамаш дахарах цхьа санна дукхазза а Сийлени хоастораш грамоташ тийннай цуна. Бетта задани 110 — 120 процент кхоачабьо Маликас.

Комсомольско - кагирхой бригадо доккхагІдола декхараш тІаийцад хІанз 4 бетта план В. И. Ленин ваь 110 шу дузаш шера план 26 декабре кхоачашъе, планал совгІа 110 эзар сома маьха продукци яла.

СУРТА ТІА: швея-мотористка М. А. Берснукаева.

А. КЫЧИКОВА
сурт и текст.

Тха интервью

ТОЛАМА ЛАРД

Тха штате воацача корреспондента В. Вовоа «Малгобекнефть» НГДУ цхьоалагІча промысла начальникегаре С. Б. Тебоевгара яйца интервью.

1979 шу мишта чакхдаьккхар Ленина орден лелача цхьоалагІча мехкдаьтта промысла коммунистически къахьегама коллективо?

— Со гІалат варгвац, нагахьа санна соахка тха мехкдаьттахой коллективо предприяте къахьегама летописа юкъе цхьаькха а сийлахьа оагІув дІаязъяьй аьлча. Тха керттера декхар хьалхагІа а хиннад, хІанз а да хьалдоахача мехкдаьтта боарам лох ца балийтар. Скважинашка дукха хий чуухийтача хьалашка атта йоацача цу проблемах тхо дика лоархІаду. Хьалдоахаш дола из безача маьха доагор укх тІеххьарча шерашка цхьан боараме да.

Дерригача технико - экономически хьокхамех лоархІаьяй коллектив. Соахкара задани 100,9 процент кхоачашъяьй, планал совгІа 983 тонна «Іаьржа дошув» а доаккхаш.

Тхоай балха тІа сен чотах доах оаха во доаца производственни толамаш? Эггара хьалхара а лоархІамегІара а хьал — из да тоъал дукха геолого - технически мероприятеш мехкдаьттахоща чакхъяхар. Соахка уж 75 чакх а яьккха, 4014 тонна мехкдаьтта даьккхар. Болх ца беш лаьтта 5 скважина болх бе йолаклийтарах 297,8 тонна дукхагІа хилар хьалдоаккха мехкдаьтта.

Тха коллективо чІоагІа лоархІам бу мехкдаьтта ца дойтар духьа лоаттабеча къовсама. Цу гІулакха предприяте чакхъяьккхай 335 тонна «Іаьржа дошуа» кходе торо хилийта йола 700 совгІа мероприяти.

Толам боаккхача доккха дакъа лаьцад тха рационализатораща. Оаха декхар тІаийцадар 12 предложени производствана юкъе а йиккьа 12000 сома экономически эффект ника аьнна. Мехкдаьттахоща шоай дош кхоачаддир. 13 рацпредложени производствана юкъе а йикхьа, 12316 сома экономически эффект яьккхай цар. Тха рационализатораша дика дІадоладаьд 1980 шу а. Январь бетта а еннай цар шиъ рационализаторски предложени.

Толам боаккхача тоъал доккха дакъа лаьцад тха инженерно - технически болхлоша а. Аьлча кхоачам ба цар хІаранс ши-шоай творчески планий 68 пункт юкъеяхьарах 19168 сома эффект хиниз хилар.

Соахка дукха болх баьб оаха кьаьнача станокашта-качалкашта меттел дукха а дикагІа конструкци йола кердаяраш оттаеш. Предприятерча операторий къахьегам аттача баккхар духьа «Спутник АМ-40-400» тайпах йола автоматически ши устройство оттаьй оаха.

Цар а дуккхача кхьча а мероприятеша йиш хилийтай тхога хьалдоаккхача мехкдаьтта боарам ший метте лоаттабе а планал совгІа «Іаьржа дошув» даккха аьна тІаийца хинна тхоай социалистически декхараш кхоача тІеххоачашде а.

Шоай предприяте социалистически яхь мишта дел дувцал, Султгбик.

— Яхь вІалла шеко а йоацаш, белгалдаь мулаш дахара керттера низ ба. Цо гІо ду коллективе хІара члена творчески хьинар айдара. Хьинаре болх бар, тІехьавусаш цхьаккха а уллув ца хилийтар — ишта да предприяте лаьрмача къахьегама яхьа лозунгаш. Царна яйсса керттера лоархІ оаха цхьаькха лозунг а: «Ткоай берригача балха дикали эффективности!»

ЦхьоалагІча промысло хьинаре дакъа лоац цехашта юкъе лелаеча социалистически яхье. Мишта тха гІулакхаш «Малгобекнефть» НГДУ 12 цеха юкъе? ДІадахача шера диаза хьалхара, шозза — шолагІа, шозза — кхоалагІа моттиг яьккхар тха коллективо. Ишта беш бола болх оаха во лархІац.

Предприяте хІара къаьсткъаьстача болхлоша шоайла а бІарччача бригадаша а социалистически яхь лаьцай. Цига дикагІа дола толамаш доах 1-чек 2-чек бригадана а центральни трапни установка коллективо а. Коллективе ... харий, ветераний — мехкдаьттахой А. Н. Ерохина, М. Ю. Матиева, Х. Г. Котихоьа, Я. С. Луценко, К. А. Балаева, Н. П. Налитова, мехкдаьтта даккхара говзанчий коммунистий М. В. Торе, И. П. Крахмала цІераш. Дагадоххарах аьлча, цу тІеххьарчо «1979 шера «Малгобекнефть» НГДУ дикагІа вола мастер» яха цІи яьккхай.

ХІанз къаьстта шера яьржай социалистически яхь. В. И. Ленин ваь 110 шу дизара, къахьегаме керда толамаш а даьха, яха ма йоагІІара накъаяха лаьрхІад коллективо. Мехкдаьттахоща дег тІара раьза хина хьалдаьцар 19 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботник де аьнна Москва - Сортировочная яхача депо коллективо дІайолаь почин. Из ди, массаза а санна, хьинаре болх бу ди хургда предприятс.

МалагІа проблемаш латт промысла коллективана хьалхашка?

— Оаха доаза толамаш кхы а доккхагІа хила йиш йолаш да, нагахьа санна тахана дено дІадехараша ма яххара еш йоацача скважинай текущи ремонте тхо юха ца къуйларе. Укхаза ала деза, соахка скважинаша сацаш яьккхача ханах 63 процент лаьтта кІал скважинашта ремонт ярга хьежаш яьккха хилар. Из дош толаме къоастадара подъемникий парк кердаяккхаза яргьац, кхы хІама деце къьнарча цхьаннена меттел керда яр оттаяь а. Иштта къоастадеза дукха организационни дешаш да ЦКПРС-е а цхьоалагІча промысле а. Ремонташ еча лоаттабу тІахьожам чІоагІбанза а «Халкъа боахаме къахьегама дисциплина дІахо чІоагІъяран кадрий хувцаялар кІезигдарен хьакъехьарча» КПСС ЦК сопамга хьежжа балха ханах пайда дикагІа эцанза а, къахьегама дисциплина тоаянзен тІадиллача гІулакха хьалхара хІаране бехктокхам лаккхбанзен баргбац.

Соахка шу юкъе кхачача хана текущи ремонт ярга хьежаш сайца латта эксплуатационни скважинаш кІезигьяр духьа промысла операторех бригади, е кийсагІа аьлча, звено вІашагІъеллар оаха, хІаьта цо тоа а яь, болх бе йолаклийтар 60 совгІа скважина. Вешта, из а дац дош дилза къоастаделга. Скважинашта ремонт ярa проблема юсаш я, хІаьта из, тха промысле лаьтта а ца Іеш, яра латт.

ХьалхагІа а санна къоастаданза дусаш да промысел лаьтта оахнача техникацеи транспортни средствашцеи Іалашъяр санна дола лоархІаме дош. ВІалла а тоьнш яц предприятена тела сварочни материалаш, хІанз а лохача боараме я материально - технически Іалашо.

Уж проблемаш къоастаярпо йиш хулийтаргьяр иттлагІа пятилетка чакхйоалача шера доккхагІа толамаш даха.

1980 шера малагІа программа оттаяьй шун предприяте?

— Болхлой юкъаре собрани йолаш промысла мехкдаьттахоща шоай торониш техка, мел кхоачамаш да а хьежа, шера доагІа къахьегама мулаш белгалдир. Парте XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяр духьа КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленумо баьча сопамгара, цу Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева даьча къамеьлагара хьайоагІача положенешцеи выводашцеи хьалхла а лелаеш, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара биха ма боагІІара накъабахар духьа лелаеча социалистически яхьа юкъе а баха, мехкдаьттахоща лаьрхІад шера план пхи ди хьалхен пятилетка задани 10 декабрен кхоачашъе, планал совгІа 200 тонна мехкдаьтта даккха. Владимир Ильич Ленин ваь ди хьатІакхачалехьа задание совгІа 60 тонна мехкдаьтта дакхен къьнарча 6 станока - качалкана меттел керда яраш оттаеш лаьрхІад. Укх шера эффективность 4 процент лакхагІа а йолаш 50 геолого - технически мероприяти чакхъяккха, 12 эзар сома экономически эффект а йолаш 14 рационализаторски предложени производствана юкъеяхьа, производства чурча кхоачамех пайда эцарех хІаман хьурмат дарен чотах 10 эзар сом кходе лаьрхІад. ... Ишта тха производственни программа керттера пункташ, хІаьта тхоайла ... лоархІадергда а мотт сона.

ДИКАЧА НАХАХ

МАССАЗА А КЪОНА ХУРГЬЯ

Цкъа унх тайпара къамаьл хезар сона. ВЛКСМ комитета секретара болхлой спецовка тІаюпхача къонача кхалсага дІатІа а ваха, цхьа чоалхане доаца комсомольски декхар тІадиллар.

Раьза йоацаш жоп делар цо: «Фу дуц Іа, маьре а яха, дезал а болаш сег ма йий со. Общественни гІулакхаш леладе са ха яц, хІаьта комсомолана со къа а енилай». Къамаьл даь кхалсаг дІатІакьежача 18—20 шу даьнна хила мегаш яр. ЮкагІерташ хишнаяле а, шийна тІадилла декхар цо кхоачашдаьлга тІехьагІа сона гучадаьлар. ХІаьта из чакхдаккха цунна новкъостал дир ВЛКСМ комитета члена Титовская Лилияс.

Унхаза ала деза, Лилия а ишта маьре а дезал болаш а йолга. Цун а ши йиІиги марн, хІаьта а из-м кхоаю массанахьа а. Массаза а елаеина, нахана безамо я из. Бакъда, професси яц цун кхалнаьха — из я электромонтер! Заводе балха ера из бархІ класси Грозненски № 4 йола профтехучилище яьккхачул тІехьагІа.

Ишта биографи а йолаш шоай болх дІаболабу вай мехкарча бІаьш, эзараш болча кагирхоша. Заводо ший болх дІаболебаьча 1971 шера енача цук оамал, укхаза хьахиннай. Цу юкъагІа йоІо массехк професси караерзаяьй. Эшача хана нийча я из хим-насосни станце, компрессорно машинист а хиина дІаотта. Цун я аккумуляторщика, мохкъаш кхукьача лифта машиниста профессеш.

Чоалхане технологически процесс а хадданза производство а йолча Карабулакски химически реагентий заводе дукха ба шоллагІа професси йола нах. ХІаьта а цецвоккхаш да Лилияс ший лоІамагІа, шоайла ювзаенна йола кхы в+йиъ професси караерзаьлга.

Нах ше дІайовзийтой цо заводе беча боккхача общественни балкаца. Дукха ха я из ВЛКСМ заводской комитета член йола, халиъа депутатий районни совета депутаталла хержа хиннай, хьинаре болх баьб кагирхой гІулакхашта йолча комиссе. Нах цецбувлар — дІатІахьежача ишта дукха чІоагІа я аьнна ца хетача йоІа мичара ух селла бокхха яиз. Цул совгІа, цІагІа дезал болаш а сайрйинарча школе дешаш а ма йий из.

Дезал а болх а Лилияна шоайла цхьатара хеташ гІулакх да. Цун мар — Валерий укхаза болх беш ва. Болх а цхьана дІаболабир цу шинне, вахар а укхаза дийзар. Мара фу хет хьа балхах а общественни гІулакхах а, аьнна аз шийга хаьттача цо аьлир: «Геттара раьза ва».

Шийца болх беча наха чІоагІа раьза я Лилия.

— Барт тайна, дика коллектив я тха яр, — йоах цо. ХІаьта из бакъ а да. Титовскаяс болх беча цехе коммунистически къахьегама коллектив заводе яьржача социалистически яхье, дукхаза хьалхара моттигаш а яьхай.

Лилия заводе лоархІаш а а езаш а сег я. Цо хоаш хиина хІама дац къона коммунист 32-ча районни партийни конференце делегатална хоржар. Дохкхал дора новкъостала из эрте Сунженски районни комитета членалла, 17-ча областной партийни отчетно-хоржамий конференце делегаталла хержача хана. Коммунисташ тешаш бар Титовскаяс шоай партийни организаце сий лаьхка лоттадергкилярах, гІулакхаца дІахайтадар цо из.

Ишта лог раьза а долаш бу цо общественни болх в. Мукъа ха нийсъелча ВЛКСМ комитета чукхх из. КІаьд ца луш йолча цунна дІабІарахьежача дагадох массанена дезаденнача комсомольски илле дешаш: «...Комсомоларара цІенкха къастаргьяц, массаза а къона хургья».

А. СИНЧИНОВ,
завода партбюро секретарь.

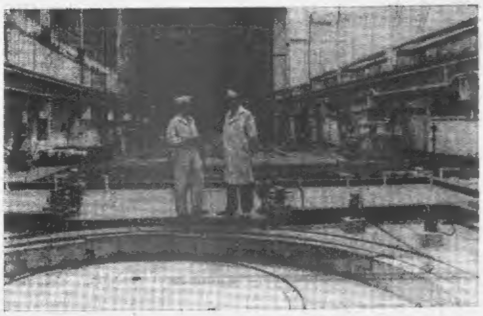

ЧУКОТКА. Билибински атомни электростанце эксплуатационникаша сийленца кхоачашду иттлагІча пятилеткагІа тІайнйца социалистически декхараш. Гаьпарча къилбаседе уллача атомни электростанце пятилетка йоаелча дезэ миллиард киловатт-сахьат электроэнерги хьаяьй. Дикача толамаща накъаяха лерхІ станце коллектива В. И. Ленин ваь 110 шу дизара денна.

СУРТА ТІА: реакторни зале.

Ю. ИЛЬЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

МАССАВА А ТОХАВЕЛЧА

ИттлагІча пятилетка хьалхарча кхаь шера тІехьаюсаш яр Грозненски «Трансмаш» завода коллектив. БоаггІача боарамагІа коллектива болх дІа ца бохийташ дола бахьанаш малагІаш да хьежар тхо, яхаш дувц завода парторганизаце секретара заместитела Исаев Федор Лазаревичa. Уж дукха хилар. Къахьегамек производственни дисциплина толхаеш, болхлой каст-каста балхара хувцалуш, дукха моттигаш нийслора. Цар алапеш лоха яр. Социалистически яхьа кулгалдента чІоагІа эсала лелар.

Уж кхоачамбоацараш дІа а даькка предприяте коллектива болх цІенхаштта товбара кулгалхойнаре мутІарерча болхлошка кхаччалца бараша дерригa шоай низаши кхоачамаш сарцагІдаьхар. «ХІара балха денна — дикала Знак!». «ТІехьабусараш боацаш бе болх» яхача химикийн ростовчаний вииолатигагІа яржача яхе юкъе эзар беррига болхлой. Шошоай творчески планех къахьега болабелар беррига инженерно-технически болхлой. Яхье баьниарий болха денна итогаш а еш массанена а йовзаргІолаш уж дІалзъе доладелар тхо цехашкарча, производственни участкашкарча социалистически яхьа экраш тІа. «БІарчача» бетта лхье къаккхара моттиг лакхача коллективана лоро предприяте карара кара тола Цlе баярахи ахчан премии.

Къахьегам ишта віаштІехьбаккхарах хьахиннар фуд-теш? ДикагІча оагІорахьа хувцабелар предприяте коллектива болх. ХІара бетта плана тІайнйца декхараш тІехкхоачаш а деш, вай республикерча промышленни предприятешта юкъе яржача лхье хьалха латташ чакхъяьлар из дІадахача шера. Пачхьалкхен планал совгІа маьхала яьккхар 382 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци, баь пайда 23 эзар сом хилар.

Вехитокхама да предприяте коллективана ухх шера хьалхаяпка латта декхараш. Уж кхоачошдара тІедерзадаь дукха балхаш ду укхаза. Социалистически яхь эрга а йоахаш, цуна юкъехутуь керда формаш. «Профессех дикагІвар», «ЦхьоалагІча е шоллагІча класса мастер», «Брак йоацаш продукци кийчъеш вар» яха сийлен цІи яккхара чІоагІа къовсам лоттабу болхлоша. Уж цІераш яьхараита е шиш тамагІа а долаш продукци кийчъерашта итт процент дукхагІа лу премии кхыча болхлошта лучул. Цу гІулакхо а лакхабу болхлой материальни безам. Уж сий дола цІераш лелаеш бола болхлой итташ ба хІанз заводе. Шишшй тамагІа а долаш продукци кийчъеш кхойтта болхло ва, саккат доацаш, продукци кийчъераш ворхІ саг ва. Царех ба токараш Мельников Александр, Мудаев Ляьча, фрезеровщик Василихин Михаил, кхыбараш.

В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхачалехьа пхе шера план кхоачашъяра доккхий декхараш тІайийад заводерча итташ йолча бригадаша дукхача болхлоша. Пятилетка план хІанзалехьа тІехкхоачашъяьй заводерча 136 болхлочо, пхийтта бригада коллективаша. ТІайоагІача пятилетка кхоалагІча шера чотах къахьегаш ва укхаза виъ болхло. Царех ба сверловщикаш Бедник Николай Григорьевич, Кузнецов Павел Ефимович, кхыбараш. 1982 шера календарагІа къахьегаш ва 17 болхло. Царна юкъе ба токараш В. Н. Соломатин, В. А. Глухов, сверловщик А. П. Ешенко, слесарь-резчик С. Сапаров, кхыбараш.

Завода коллектив дика чакхбаькхаб январь бутт. Планал совгІа маьхала яьккхай иттех эзар сома маьхa товарни продукци.

Б. КОСТОЕВ.

ГІУЛАКХ ЮКЪАГІА ДИТАНЗАР

ХІара буровой бригадо шера 5000 метр бурув тохари скважина 1,5 шера хьалхьаь яккхари дукха эггара хьалха социалистически яхь йоаль ча Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча Шулинин Георгий Александрович керте латтача буровой бригадо хаяал хьалха йистеяьккхар «Северная-Минеральная-17» яха тІехкхоарга тохаяма скважина. 5375 метрга кхаттаяца чудахийтар оста, мела тІера мехкдаьтта даккхаре скважина кийчъе йолаелар.

Цхьабакъда, кердача скважина чура доагІа мехкдаьтта юххьанца юкъарча коллектор чу а цул тІехьагІа Хаинкертерча мехкдаьтта парке а дахийтаро 2 километр совгІа йаьха сангар а яьккха 8 дюймови мехкдаьтта провод чуйнала езаш яр. Из болх тІабиллар Ленина орден лелаеча «Грознефть» яхача производственни объединене гІишлон-монтажни управленерча Замалиев Камалютдина слесарий-монтажникий звенона. ХІара денна тІехдина болх а беш задане 140—150 процент кхоачашъю звеньевой Замалиев Камалютдина, слесара Заруцкий Николая, газоэлектросварщикаша Галицин Николая, Спивак Василе, сварщика Зимин Владимира. Халача балхашта механизаци яра новкъостал дора трубоукладчика машиниста Бердников Геннаде. Лаьттах гІор йоллашехьа а лаьтта оакхача экскаватора машиниста Бочаров Виктора шоэза тІехкхоачашйора задане.

Шоай къахьегама толамаш Российски Федераце, НохчГІалгІай АССР Ленинехьарча Советеника а Іаьхала моттигерча органашка а хоржаяш деча денен Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизараш хетаду механизаторашен слесараша-монтажникашен.

Керда мехкдаьтта хьачуэца кийча я мехкдаьтта провод.

А. ТИЩЕНКО.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социализма мехкашка

НРБ: КОМСАШ ЛЕЛАЯРИ ЧХЬАГІАР ДАККХАРИ

Комсаш лелаярех чхьагІар даккхарех гІулакхаш дика леладарах дилла а цІи хеза хиннай Болгари. Легендо йоах, шера ди доагІаш хиннад, Дионис яхаш хиина даьла, Олимпа оалача лоаман керта тІара дилла ше Іеш йола моттиг йита а йите лохе нах бахача ІокІалвоалаш, цар дог гІоздаикха, сакъердам бала, хьувкъамга догдсахилга хилийта. Болгаре комсаш лелаечун Ди лоархІаш дола из ди деаду хІара шера 14 феврале.

Общественни боахамашта доходий дика дакъа луш а бахача наьха доккхача даьъа де хІама хулийташ а дола болгарски юрта боахама керттерча доакъоех цаІ да комсаш лелаяр. Комсаш лелаяр промышленни кІийлен тІа даьккхача, сихача темпаща дегІаха доладелар чхьагІар даккхар а. Производства боарам хаддаза дегІаухаш йола чхьагІара йоккха производителя экспортер хиина дІаэттай Болгари дуря халкъашта юкъерча рынке. ЧхьагІар доаккхача промышленноста продукце 80 процент хоашал долча социалистически пачхьалкхелашта доаттаду. СЭВ членаш долча мехкашта юкъе комсий, чхьагІара, царех йоала-ча продуктий производствон экспортен дакъе хьалхара моттиг къоастаяьй республикана.

Шерагара шерага лакхлуш латт мехка экономикера цу даькъа лоархІам, комсий столовй чхьагІарен сорташ дІадув майдаш шерлуш йоагІа.

ДІайогІаш йолча комсий материала дакъе а ишта дукхе тІа хьалхарча моттигех цаІ лоац НРБ. Шер-шера кхею укхаза массехк итташ миллионаш комсий сажанаш, царех дикка даькъа СССР кхоач.

Агрерно-промышленни комплексайн (АПК) боахама организацейн низаш дІайийнача комсашта реконструкци яраи промышленни хьисапе комсаш лелаярга бовларай тІаухийташ латт. Хьаю цу культура йоккхий массиваш дуккхача АПК. 1000—6000 гектар дІалоацаш хул уж. Юкъенхуал комсаш хиенра хІанзарча ханара промышленни технологи. Цу дерригне а хьаду бокхагІа низ болча, балха овсарле лакхагІа йолча техниках пайда эцара а хьувкъам чубар а чулоацача керттерча производственни процессашта механизаци яра а эша хьалаш. Нагахьа санна къаьнача технологех комсий беша цхьан гектара гІулакх де 180—200 сагдий нийшадале, кердача технологех дІабода къахьегам 60—80 саг-денна кІезигбеннаб.

ТІехьарча шерашка теркалъю кхееча комсий дукхал а дикал а. Цуна дувзаденна тоалуш латт сортови структура, производствана юкъедоаладу чама а технологически а дикал лакха йола сорташ. Доазол дехьарча махкерча чхьагІара сорташта юкъа (Каберне Совиньон, Мерлю, Рислинг, Мускат Оттонель, Алиготе, кхыдараш). Хьаду керда болгарски сортех дола чхьагІараш: Букет, Варненский мускат, Руен, кхыдараш. Бахийта боаггІача беса теркам тІабохийт хІанз унх сахьате дика хьувчъаш а царех хьадоала чхьагІар дика хулаш а йолча комсий традиционни моттигерча сорташта: Памид, Димиат, Гамза, Маврул.

Йоккха опыт Іоалр, почвенно-климатически хьалаш дикахилар, гІулакхаш Іалиан ларда тІа лезадар бахьан долаш тІехьарча хана Болгаре гучадаьннад дукха кердача маркаех дола чхьагІараш, хІаьта царех дуккхадараш доазол дехьа шерра дІа а дайзад. Овлагара хувцабеннаб чхьагІар доаккхача промышленноста технически боерам а. «Винпром» яхача пачхьалкхен боахама объединене системе хІанз болх беш я кердача балха овсарле лакха йолча техникаца, поточни линеица, ферментацена йолча установкашца Іалашъь 30 совгІа предприяти.

Кольо ПЕТКОВ.
(София-пресс—АПН).

МИШТАВ МУГІАРЕРА ЕГИПТЯНИН?

Официальни пропагандо фата етт египетски экономика геттара чІоагІа дегІаенай яхаш. Моттигерча газеташа хоамаш ду, валови къаман продукт 1979 шера 10 процент совгІа алсамъяьккхай яхаш. Из цифра мел нийса я, ала хала да. Египтяниш шоаш хІоаргІа шек болаш ба правительственни органаша ду статистически лоархІамаш нийса дий-те яхаш.

Бакъда, мехка экономика кІезиг-дукха дегІаенаяц ала-м йиш яц. Амма, хьанна хул цунах гІойле? «Роз аль-Юсеф» яхача египетски журнало нийса лерхІ, цунах боала пайда алхха малхбузехьарча монополешкен, моттигерча, къаьстта а компрадорски буржуазега, тайптайпарча совдегархошка, казней рузкъаш лечкъадеча къуша кхоачаш да аьнна. Духхьал тІеххьарча кхаь шера массехказа дукхагІа хиннаб мехка миллионераш.

Доккхача, къаьстта а кхыча мехкий, капитала дукха льготаш я Египте. Капиталовложенешта йолча цхьана віашагІьеллача египетско-американски комиссе тІеххьарча заседане оттадаьдар моттигерчуйца американски капитал а чудоагІаш йола компанеш 10 шера налогех мукъайовлийтарах дола дош. Хьалха цу тайпара привилеги шоза кІезигагІча хана лора. ХІаьта из льгота а, дукха кхыраш а санна, шеко йоацаш, чІоагІъергъя египетски парламенто. Цецваьла везаш хІама дац кхыча мехкий капиталисташта идеальни хьалаш хьадеъ Египета экономически политика Вашингтоне чІоагІа могаеш хилар.

Къахьегамхошта-м цу махкъах йоалаш гІойле яц шоай тІа-тІа желлуш дола тІехкараш чІоагІа увза дезача кхоачабар мара. Алапех бахе нах башха дукагІа-кІезигагІа боацаш 10 миллион сага лоархІам болаш хургба Египте, из да мехка бахача наьха дуьлагІа дакъе. Царех 70 процент бараша бетта болх бича 16-нагара 60 нега кхоачаш египетски фунт эц. БІаьш эзараш бола мугІарера нах бетта вахара минимумал шозза кІезигагІа долча 16 фунтах кхоачамбе безаш ба. Цудухьа мугІарерча египтянина тІаюхаю голобей, когашна кхоачаш йІаьха ночи пластмасса маьчаши. Цо дилла буа кхача — олг, кхерза кхеш, баьцадаар, чай. Дулх шера цкъа — шозза дуъ цо.

Амма цу тайпара вахар а дІаьхдала йиш йолаш да кхачан продукташта пачхьалкхено субсидированни еча хана. ХІанз унх сахьате шерашера 1.600 миллион фунт дІайохийт Египето цу гІулакха. Цхьабакъда, кхыча мехкашкара капитал из субсидии дІалинкха гІерташ дола дукха ха да я. Доазол дехьарча банкираша дІадех Египета экономика хьаллоаттаеш долча кердача кредитех хийца маьхаш лакхдела.

ХІаьта президента Садата дош деннад «хаьдда гІулакхаш» чакхдаха. Хетартахьа кхачан продукташта пачхалкхено субсидированни яра деиош лаьрхІа да. Цхьабакъда, египетски пресс дагадохийт дотаци соцаде тІергадар бахьан долаш 1977 шера январь бетта Іалаьмате уизара событеш хинна хилар. Цу хана правительство ккера а ела юхаьлар. Миштa хургья уж событеш хІанз?

Каир.

Б. ВАСИЛЬЕВ,
АПН корр.

Афганистан афганций доалахьа я

«Топик» яхача лоархІаш долча индонезийски кІирагІа цкъа арадувлача газета редакционни статья тІа белгалдоах, афгански халкъо дилла а къовсам лоаттабаьб ший мукъагІа йола, паргІате, суверенни Афганистан бахьан долаш, яхаш. «Из къовсам атта бацар, — йоах статья тІа. — Барт бохабе гІертача элементаша, ВІашагІкхийттача Штаташа юха ца оззаш дехь долча гІонах кот-гІорт ола а еш, цахаддаш хьакхухьара доазол дехьара ахчен герэн.

«Феодальни монархе оалэл даьча хана халкъа массашка кхоачаш хиннар моцали къели яр. Халкъ гІеттар йохкаеннача стройле духьала из йохайир, социализм хьалъе лаьрхІа ше хилар дІанххайкадир.

Дизза кхетадеш да, ООН Устава тІен (статья 51) Бандунгски декларацe тІен хІара мехка, хІара халкъа бокъо я ший доазонаш лораде, ший кхерамзле Іалашъе ший низаща а ишта коллективно а аьнна доллашехьа а, Афганистанера событеш дегІаахар ВІашагІкхийттача Штаташтен Малхбузехьарча цар союзникаштен ма хеттара ца хилар.

Цудухьа советски тІема контингенташ Афганистане хьожаяр цхьанна тайпара а лархІа йиш йолаш дац оккупаци яра бІу чубахийтар санна хІама. Советски бІу хьожабаьб цу мехка правительства дехарагІа а доттагІалах долча советско-афгански договорага хьежна а. Духхьал ишта кхетае еза Афганистанера событеш».

(АПН).

Халкъа карагІдаьннар лораде

КАБУЛ. (ТАСС корр.). Афганистанс хьачуухийта Пакистана територе тІара бандаш йохаяра дІако а толамо операцеш чакхйоахаш да афгански халкъ герзанцарто низий кхерамзлен служба доакъошца цхьана. ДРА пачхьалкхен кхерамален управлене (ХАД) ТАСС-а корреспондентага баьча хоамагІа, дукха ха йоацаш йохаяь Бадахшана провинце лиинна йоккха банда. Лоаман районашка дІахьула а ена, цо маьршача юрташка чу а лелхаш, баха нах бовхар, партийни активисташ, кхаьнах, бокхий нах, бераш лоадора. Плен боалабаьраша деча тешалагІа, цу бандо хедданза бувзам лоаттабаьб къилбаседехьарча Пакистана территоре тІарча террористаш кийчбеча лагерех йолча, нах боабарен наха низаш дарен методаш шоашта Іомаеш 20 китайски «советник» хиннача Чиина яхача моттиге йолча цхьан лагерерча шоай инструктораша.

Мехкара дерригa адам дорхденна да Пакистанера Афганистана территоре тІа хьачухкувсача бандиташа леладеча акхача гІулакхехи тийшача балхехи.

ИНДИ. Чуйнна модернизаци еш латт Инде а къилбаседа-малхбоалерча Азе а йолча Бокарорча металлургически комбинате — советско-индийски цхьана гІулакхаш леладеш хьалъьча цхьан объекте. Гаргарча шерашка предприяте мощность шера 4 миллион тонн белат доаккхаш лакхлургья.

СУРТА ТІА: Бокарорча металлургически комбинат.

ТАСС фотохроника.

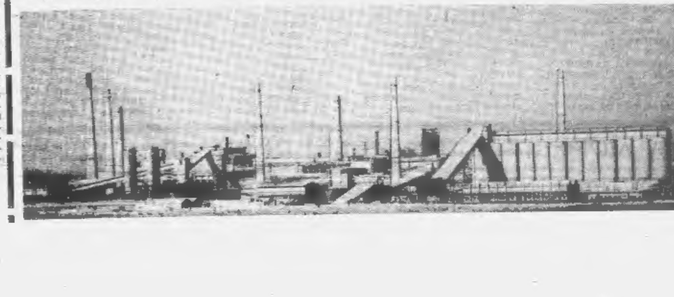

1981 ШЕРА ЧОТАГІА

«Грознефть» объединене коллективо соахкара шу а белгаяа толамаш доахаш чакхдаьккар. Дерригача технико-экономически хьокхамех диъ шера план а социалистически декхераш а хенал хьалха кхоачашдаьд. Диъ шера зеденаш эггара хьалха кхоачашъяьчарна юкъе яр «Старогрознефть» НГДУ, Старогрозненски Грозненски УБР-аш, Ташкалински, Октябрьски, Старогрозненски, Грозненски технологически транспорта коллективашн керттерча профессех йола 54 бригадаш.

ХІара бригадо 5 эзар а кхы тІех а метр бурув тохара, тІехкІоарга бурув тоха скважинаш цьаи шерах ах шерах къаьлъ ахера Старогрозненски управленерча Г. А. Шуликина кулгалдеча комсомольско-кагирхой бригадо дІайолаь боккхача маьхера инициатива партеНохч-ГІалгІай обкома бюроc могаяьчул тІехьагІа объединене дуккхача бригадаша из къоллацерцеа дІадоладаьд ер шу. Цу гІулакхо кхы а ийбаьб яхье боарам. ХІанзле пхе шера зеденеш кхоачашъярех репорташ деннад керттерна профессех йолча ворхІ бригадо, виъ бІаь гарга волча мехкдаьттакоча.

В. И. Ленин ваь бІаь итт шу дузача денга кхачалехъа цхьайтталагІча пятилетка чотах къахьега йолепургъя кхы а итташ йолча бригадай коллективаш, бІаьш бола къахьегамхой. Цунга кхачара церна гІо дергда хІана объединене шерра йоаржаш йолча Г. А. Шуликина, Г. Ш. Хантемирова, А. Э. Галаева, С. Д. Мадаева, П. А. Терекнова кулгалдеча хьелзапаттача буруведеттарий бригадай балха опыто.

С. МАЙСИГОВ.

Планаши даь даьннараши

ТЮМЕНЬ—ИЗ МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ. КХЫ ФУД?

XX бІаьшере чакхйоалачеи XXI-гІа яр йолалучеи хадара вай мехка керттера экономически перспективаш ший майдага диллача США-ел йоккхагІа йолча субконтинента СибарегІен Іалама ресурсаш караерзаярца ювзаенна я. Уралал дехьарча малхбоалехьарча районашка хІана унх сахьате чакхйоаккха эггара йоккхагІа йола социально-экономически программа — карарча пятилетке СССР тІакхеташ дола дерригa мехкдаьттеи газии яла езэ Малхбузен-СибарегІен шаьрача аренашкара мехкдаьттеи гази йоалла моттигаш комплексно караерзаяр. 1964 шера яьккхай Тюмене эггара хьалхара мехкдаьтта тонна. ХІанз комалекс шера 300 миллион тонна кулача боарамал тІехъьяьпай. ХІаьта цунца цхьан, Л. И. Брежнева яьннача беса, хьатІаэттай керда, Малхбузен СибарегІен Іалама ресурсаш караерзаяр дегІадоаладара чоалхане этап. Из белгалйоал мехкдаьттеи гази даккхара, хьу ара яккхара боарам лакхбалара уллув цу районе тайп-тайпара бийдал чакхйоаха промышленность хьае йолаяь хиларца. Тобольски Томски мехкдаьтта химически комплексаш, кІоаргга химкомеханически хьисапе хьу чакхйоаха предприятеш болх бе йолаяннача тІехьагІа чІоаргІа тІаккхетаргьял мехка европейски даькъа, Урала, Юкъерча Азена, Казахстана ю пластмасай, химически волокней, метанола, полимерни къувний бытовой химеи целлюлезно-кахьатен промышленноста продукце поставкаш.

Хьадоаккхача мехкдаьтта хІара тоннаца 60—70 кубометр попутни газ йоагІа Тюмене. Дукха ха йоацаш а тІехьа из лоархІаме бийдал йоагайора фанелашка. Цхьабакъда, 1971—1973 шерашка Юкъерча Приобье (Нижневартовск, Сургут, Белоозерск) геттара лоацача хана хьал а яьй шерлуш а латт дуне тІа эггара йоккхагІа йола мехкдаьттаца хьайоагІа газ чакхйоахача предприятей комплекс. Цо йиш хилийтар дукхкача моттигаш йоагаеш лаьтта газа цІераш йоие. Цу комплекса ерригача заводашкера техника вай воаІ мехка хьаяь я. Укхаза производственни процессашта лаккхача боараме автоматизаци механизаци яьй. Эггара хьалхара цу продукце потребитель — Сургутски ГРЭС. Цун низал 1980 шу чакхдоаллош 2,6 миллион киловаттага кхоачаргба.

Мехкдаьттаца хьайоагІача газа дакъа ишта Нижневартовск—Томск—Кузбасс йодача трубопроводагІа Малхбузен-СибарегІен индустриальни къулб-малхбоалехьарча предприятешка а дода тахан. Керттерча даькъе цунах пайда эц укхаза «Азот» яхача производственни объединене (аммиака производство) предприятеша. Мехкдаьттаца хьайоагІача газо шерра хьайийлай доменим производствана интенсификаци яра торонаш: Кузбаса металлургаша низалаш сов а ца доахаш дІкъа эласамдоаккхаргда лоаладу чугун.

Малхбузен-СибарегІен комплекс дегІвахара кердача этапе лерхІаш да хьу чакхйоаккхача предприятей эффективность лакхъе: хІанз болаш ярел совгІа хьу чакхйоаккхача промышленноста керда низалаш хьаде. Тахан укхаза чакхйоакхха хьу еррига кийчоах 40 процент совгІа я, хІаьта из мехка юкъерча хьоккхамел а (60 процент) ишта Швеце, Норвеге, США хьу чакхъякара боарамал а (90—96 процент) дика кІеангагІа я. Из декхар хьалхарча аргІанарчарех цаІ да. Лесновски, Советски, Кандински, кхыча хьача херх хьокхача-хьу чакхйоаккхача комбинаташка хІинзе а пайда ийбу оатхал аргІйолча дахчак меттел хьу чакхйоаккхаш юкеюсача хІамаех а. Тюменски Ялуторовски хьупромышленни комбинаташка эзача сортех болча хупахи хьу чакхйоаккхаш юкеюсача хІамехи пайда яра чотагІа шер-шера кийчъю 100 эзар кубометр технологически щепа, 250 эзар кубометр совгІа дахчак шолхей Іоакъаш, дуккхача боараме паркети столярни изделени. Ялуторовски хьузаводе 90 процент совгІача бийдалагІа комплексно пайда ийбу. Деккар оттадаьд дахчах хІамаш яра боарам 94—98 процентага кхоачабе. ПланагІа лаьрхІа да хІарапена хоадаь дилла а пайда ийбергбола хьу а йолаш йолча хьупромышленни комплексай бІарча система хьалъе. Цу предприятешна химически, химико-механически обработка хургхилар лаьрхІача дахчах пайда цІар 100 процента геттара каргагІорда.

Района дегІаахара кердача этапе геттара яра эггар промышленноста низалаш сордахарен структура эргалькхха тоаярен проблема. Бирса кламатически хьалаш теркал а деш тІайийцай къилбаседе балхаш дара мегаргйола машинаши оборудованени арахецара ориентаци. ХІанзлехьа карадерзадаьд СССР 50 шу дизара цІерагІча Тюменски моторни заводе дуккхача кхыча предприятей низлалаш. Районе дегІаухьш латт промышленноста химически, мехкдаьтта химически, мехкдаьтта, газови, кхыча доакъошта эша машинаш хьаяр. Хьаеш латт буровой установкаш, транспортни средстваш, технологически мехкдаьтта промыслови оборудовани арахецача заводий группа.

Машинашъяр дегІадоаладу Іилма-технически революцена карагІдийнарех шерра пайда эцара кІийлен тІа. Регионa машинашъяра продукци 70 процент тІаккхийттад практически къахьегама овсарле лакхъялара чотах. Из чІоаггІа лоархІаме да, хІана аьнча Малхбузен Сибарен дуккхача районашкa болх бергбоча наха дефицит чІоаггІа хоалуш я.

Кердача этапе боккха теркам тІабохийт ишта керттера декхар дуккагІа дилча кхачан продуктаща район Іалашъяр а долаш Тюменьски Томски областашкара аграрно-промышленни комплекс дегІайоалаяра. Укхаза шер-шера чудахьа дерригa ялат 1,8—2,3 миллион тоннага кхоач, коартол — 700—000 эзар тоннага, 150 эзар тоннага кхоач укхаза доаккха дулх, шура 1 миллион тоннал совйоал, фуъ 500—600 миллион гулду. Из дерригa а кхачачамболаш дац цига бахача наха мел эшар дизза лоаттаде. Цудухьа лаьрхІа да агропромышленни комплекс дІако дегІайоалаеш йоккха масштаб йола йІаьхача хана лаьрхІа юртбоахама производствана интенсификаци яра программа кхоачашъе.

Дмитрий БЕЛОУСОВ,
экономически Іилмий кандидат.

(АПН).

ХІАРА КХОАЛАГІВАР—РАЦИОНАЛИЗАТОР

Алхха дІадахача цхьан шера 795 рационализаторски предложени енай СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода хьалха латтача болхлоша, инженерно-технически балхахоша. Царех производствана юкъейихьай 690 рацпредложени. 1,3 миллион сом экономически эффект а хулаш.

Завода коллективо доккхал ду ремонтно-механически цеха слесарь В. Н. Тихомиров, керттера механик А. А. Рыбкин, централни лабораторе слесарь В. А. Воронов, ремонтно-механически цеха слесарь В. В. Шилихов санна болча ший рационализаторех.

ХІанз предприятера хІара кхоалагІа вола къахьегамхо рационализатор е изобретатель ва. Эффективностен дикалея пятилетка тІеххьарча шера кхы а шерлургa цар мугІараш, производства технологи эргайоаккхаш тоаяра тІадергадаь чакхдоаххаш дола гІулакхаш алсамдургда.

С. ШАБИЕВ.

ЮСТАРА ЛАТТАРГДАЦ

24 февралехь лоархӀаме событи хургья вай политически вахаре — РСФСР-а НГӀАССР-а Лакхехьарча Советашкен халкъа депутатий моттигерча Советашкен хоржамаш. Нохч-ГӀалгӀайчен гораши юрташи хоздуш, цӀейна кийчлуш латт.

Харжархошца беча массово-политически, культурно-просветительни балха юкъе хьинаре дакъа лоац республика культуран искусстван балхахоша.

Культура министерства отта а яь чаккйоах культуран искусстван учреждений болх тоабара тӀаераэть хоадамболаш йола мероприятеш. Практически гӀо дара клубни библиотечни гӀулакха болча специалистех латта йийтта бригада акийтай культура министерства республика юрташкарча районашка.

Пайдане а массане могаеш а йола балха форма а хинна дӀаттад тематически сайренаш, багагӀа дувцича журнальий цикл чакхьликхар, къахьегама, парте, революце ветеранашца, эггара ха ахача харжархошца, производстве хьалхалаттарашца, партийни, советски, боахама кулгалхошца вӀашагӀдеттадалар. профессиональни самодеятельни коллективай отчеташ уттапр.

Культуран искусстван учреждениешка шера пропаганда ю парте XXV съезда решенешта, КПСС ЦК ноябрьски (1979 шера) Пленуме къамаьл деш кааькъоста Л. И. Брежнева аьча выводаштен оттаьча положенеште, СССР Лакхехьарча Совета шоллагӀча сессе законашта материалашта. «В. И. Ленин ваьча дийнахьа лена 110 шу дизарах» болча КПСС ЦК соцама.

Практически дерригача культура ЦӀеношкен клубашкен агитпункташ, харжархой клубаш яхнай. Царна чу я тематически гойтара агитаци, книжкай выставкаш, агитатора уголокаш, плакаташ, лозунгаш, «СССР Конституци — вай вахара закон», «Советий ӀаьдалӀ — халкъа Ӏаьдал», «Депутат — халкъа Ӏу», «ДоттагӀалах боал вен низ» яхача а кхыча а темах йола стендаш.

Культура балхахой берригаш а хӀана бац аьнна агитатораш ба, царех дукхабараш агитколлективашта керте латт, лекцеш еш, докладаш ю. Районашка «Аз дукхьашка тоэс кхаж», «Кхаь ноахала эстафета», «Хоржамаш — дерригача халкъа гӀулакх» яхача а кхыча а темаех тематически сайренаш ю, багах дувца журналаш арахец, художественни самодеятельноста коллективаша отчетни концерташ уттаду. Хоржамий кампанена дика кийчо яьй Наурски, Малгобекски, Сунженски, Гудермесски, районий культура учреждениеша.

Дукхача районашка вӀашагӀъехкай харжархошта долча гӀуланха тематически агитпоездаш.

Хьинаре балхаш деш ба Ножай-Юрта района культура балхахой. Укхаза хьаьйй 25 агитбригада, духхьал январь бетта денивд 49 концерт.

Наьсарен района культура отдела агитпоезд ткъаь кйсазза хинай юрташка, 2795 саг чу в лоацаш.

Тематически сайрений цикл чакхъаьйккай Шелковской района культура балхахоша. Каргалински культура ЦӀагӀа «Сага сий къахьегамо доаикх» яхача темах сайре хилар, «Царех дожкал ду колхозо» яхаш яр Новощедрински культура ЦӀагӀа хинна сайре, «Иштта вар Ленин» яхача темах яр маькхакомбинате хинна сайре.

Республика библиотекаша тематически книжкай обзораш, беседаш ю, лекцеш еш, книжкай выставкаш яьй. Хьинаре балхаш деш а республике вӀашагӀъелла 600 дӀа-юха лела библиотека.

Хоржамаш дара кийчо еча хина культпросветболх тоабара массехк мероприяти оттаяьй культура министерства. Облсовпрофаца ВЛКСМ обкомаца цхьана кӀирагӀа цкъазза йода республика районашка агитпоезд. Отта а яьй, кхоачаш а ю художественни самодеятельноста коллективашка хувцаш районашка концерташ телара график.

Краеведчески музея залашка кийчъеш латт «Хоржамашкара хоржамашка» яха стационарни выставка, изобразительни искусства музея залашка хьайийлай Нохч-ГӀалгӀайчен художникий дикагӀа долча балхий выставка.

Хадданза хул юрташкарча районашка театрий, «Вайнах» яхача халкара ансамбла, пачхаьалкхен филармоне коллективаш. Духхьал январь бетта хьекхай республика творчески коллективаша 348 спектакли концерти, царга хьежав 81500 саг, царех юрташкарча районашка хьекхай 34200 саг хьежа 146 спектакли концерти.

ХӀана укх сахьате чаха культурни гӀуланх деча, тайп-тайпара массово-политически балхаш деча хьинаре дакъа лоацаш я 216 агитационно-художественни бригада, эзар совгӀа художественни самодеятельноста коллектива, 54 дӀа-юха лела автоклуб.

Советски, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Ведана районий дукхача клубашкен библиотекашкен эсала я гойтара агитаци, цига ухача наьха теркам вӀалла тӀа а ца озаш. Укхаза йолаш яц автоклубаш гьинарча участкашка ахара графикаш. Культура дукхача учреждениешка шийла я, хӀаьти ремонт а эш. Цу дерригеша дикка лохъю укхаза беча идеологически балха эффективность. Долаш дола кхоачамбоацараш гаргарча хана дӀадаханза даргдац.

А. МИТРОФАНОВ,
культура министра заместитель.

МОСКВА. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀема доакъошхо, «Знак Почета» яхача ордений, «За боевые заслуги», «За воинскую доблесть», «В ознаменование 100-летия со дня рождения В. И. Ленина» яхача медалий кавалер, подполковник В. К. Дмитриевский 1944 шера дена болх беш ва М. Б. Грекова цӀерагӀча студе. ТӀемапатриотически темех йолча дукхача живописни произведений автор ва из.

Живописца балхаш гойташ да мехка тайп-тайпарча музейшкеи клубашкеи.

Виктор Константинович РСФСР художникий Союза чоепин комиссе председатель ва, дукха къахьег цо Советски Эсаре живописций шефски болх вӀаштӀехьбаккхара.

«Бородински тӀом» яха Ф. Рубой панорама юха хьаоттаеча дакъа лацарах 1968 шера М. Б. Грекова цӀерагӀа доашо медаль елар РСФСР халкъа художника В. К. Дмитриевскийна.

ХӀанз Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀем тӀа советски халкъо Котало лаьккха 35 шу дизара хетаьча выставкана нерда балхаш кийчдеш ва художник.

СУРТА ТӀА: шин мастерске ва В. К. Дмитриевский.

В. ХУХЛАЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТСМЕНАШ А КХЕБУ

КПСС XXV съезда решенешта дӀадеххача беса кагирхой комплексни кхетам луш хьалкхебера хьинаре къахьег Грозненски кооперативни техникума коллективо. ТӀема-патриотически, интернациональни, къахьестама, кравственни кхетам бенна цу Ӏеш, лоархӀаме леладу укхаза тӀехь тӀайоагӀача хана физкультуран спортен гӀулакхаш потребительски кооперацие тоадеш дегӀадоаладара. Из гӀулакх Ӏелаьмате дика дӀаоттадаь латт техникуме.

ИттлагӀча пятилетка дийшера укхаза кийчаьва СССР спорта мастералла кхо кандидат, спорта хьалхарча разряда 42, шоллагӀча разряда —181, кхоалагӀча разрядка—1130 спортсмен, 320 инструктор - общественник, ГТО Еррисоюзни комплекса нормативаш кхоачашъяьй 850 саго, царна юкъе ва «доашо значок» даьккха 87 спортсмен.

Дика хьалаш да техникуме спортана буваабеппа болх лелабе: яьй топаш кхувса тир, йолаш я тӀема - спортивни комплекс, стадион, оздоровительно - спортивни лагерь, е лерхӀ спорта Дворец.

Укх тӀеххьарча массехк шера техникума спортсменаша дакъа лаьцад Респотребсоюзо и Центросоюзо а чакхмел яьхача спартакиадей яхьашка. Толаш кхувсаба шоаза призовой моттигаш яьхай. Цу яхье 1979 шера Москве хиннача финале дакъа а лаьцад. ДӀадахача шерашка хиннача Еррироссийски яхьашка массаза а лигача атлетике хьалхара моттигаш йоахаш хьабоагӀа техникума спортсменаш, иек дара цар яхай шоллагӀа моттигаш, кӀалтсхаргех литера — йиъалагӀа яраш.

Техникума выпускникаша массаза а дакъа лоац Нохч - ГӀалгӀай респотребсоюза, «Урожай» яхача республиканский спортивни общества чакхйоахаш болча спортивни яхьашка а, цига а дика толамаш доах.

Укх денопка респотребсоюза правлене итогаш яьй юкъерча лаьрхӀача дешара заведеней дешархой кхоалагӀча Еррироссийски спартакиада толамий. Укх системача чуйоагӀаш йолча 68 техникума дешархой бар цу яхье къовсабенна. Цу командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар вай команде. Толаш кхоевсара яхье техникума шоллагӀа моттиг хьожаьй. Укх толамаш дахар бахьан долаш Респотребсоюза правлене цӀерагӀа техникума командана спортивни тӀерс а оборудовани а эца бӀаь тума ахчан премии Сийлен грамотен еннай. Укх а кхыдола а толамаш дахарах Нохч-ГӀалгӀай респотребсоюза правление физрукашта, тренерашта, тӀема гӀуланха хьехархошта мах боаь совгӀаташ деннад. хӀаьта техникумерча спорта командана паради костюмаш эца бӀаь тума ахча хьожадаьд.

Техникуме дирение в белгалбаькхаб тайп - тайпарча спортивни яхьашка толамаш доахаш хьабоагӀа спортсменаш-дешархой Р. Эльдаров, С. Дасаев, А. Келко, Н. Моисеенко, Р. Ибриева, Х. Устархаиева, Р. Упаева, С. Удиев.

ХӀана техникума спортсменаш кийчлуш бе укх шера Респотребсоюза лаьрхӀача юкъерча дешара заведеней дешархоп 4-гӀча спартакиаде дакъа лаца.

В. ЛЕВЕНШТЕЙН.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

16 февpале.

Химиктий культура Дворец. 10.00. Баскетболах йола яхьаш. 14.00. Болх беш я «Къона атеист» яха клуб. «Сенах теша, фу таха?» яха беседа. 16.00. В. И. Ленин ваь 110 шу дизара хетадаь дешараш. «Коммунизма материально-технически база хьалъяра» яха лекция. 18.00. «Тха завода нах а гӀулакхаш а» яхача темах дола «Тха кӀира» яха радиожурнал.

Н. К. Крупскаяй цӀерагӀа культура Дворец. 13.00. «Тха яразеча берилах бархал хилда хьона, хьинсара Даьхе!» яха киноутренник.

«Красный молот» завода культура ЦӀа. 18.00. Г. А. Гудушауре кулгалдеш йолча интернациональни бригада сайре-портрет.

17 февpале.

Химиктий культура Дворец. 9.00. Шахматий турнир. 12.00. Болх беш да «Светлячок» яха ловзорг. 14.00. «Ленин — дуней пролетариата баьчча» яха беседа. 16.00. Болх беш я «Книжкай дунеч тӀа» яха объединени. «Царех теш хилиъ» яха беседа.

Н. К. Крупскаяй цӀерагӀа культура Дворец. 14.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

«Красный молот» завода культура ЦӀа. 10.00. Болх беш да «Буратино» яха ловзорг. 13.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр. 17.30. В. И. Ленин ваь 110 шу дизара хетаь «Сий дола биографеш» яха кинофестиваль.

Дика чаккдоахарӀда хоржамаш

Советашка хоржамаш дарах долча Указ кепатехача хьалхарча дийнахьа дехна МагӀалбика района клубашка хьинаре пропаганда е йолайир дерригача халкъа лоархӀамечу цу гӀулакха. ДикагӀа йола формаш методаш юкъе а кхувлаш, кхӀанзарча хоржамий керттера чудоацам къахьегамхошта кӀоргга дӀабовзийтара тӀаберзабаь бу шоай болх культура учреждениеша.

«Советий Ӏаьдал — халкъа Ӏаьдал» яхаш цикл а йолаш, укхаза бега массово-политически балха укх тайпара темаш я:

«Со — Советски Союза гражданин», «Са Дай-мохк — СССР», «Дуне тӀа эггара демократични яр», «Советски социалистически демократи лелаш я», «Кагирхой, шун бокъонаши декхараши», кхыяраш.

Хоржамий кампанена хетадаьча устни журналий цикл а чаккъаьхай Долакоарчи, СоагӀапчарча, Инаркъерча, Юкъерча Ачалкхерча, Чкалова цӀерагӀча культура Дворецашка.

РСФСР а НГӀАССР а Лакхехьарча Советашка, моттигерча Советашка хоржамаш дарах лаьца культура Дворецашка, библиотекашка, производственни участкашка каст-каста лекцеш, беседаш, докладаш ю культура отдела лекторски группе.

Укх денопка Юкъерча Ачалкхе йолча Назрановски трикотажни фабрика филиале «Нохч-ГӀалгӀайче Советашка деча хоржамашта пакъайода» яха тема йола лекци йийшар культура отдела лектора Белхароева Дибас. Лекце тешет Ӏадувргӏача моллагӀча саго кхетвергйолаш яр, моттигерча вахарца дувзадена масалаш а долаш, хаттарашта хьадда жоп телар.

Хоржамий кампани дӀайолаьлча гӀоне культбалхахоша кийч а яь йийшай 48 доклади 97 лекции, 164 беседа яьй.

Къахьегама, тӀема-патриотически, нравственни, атеистически кхетам луча дика опыт Ӏоаьй Долакоарча (директор С. Чертоев), СоагӀапчарча (директор У. Корнгов), Кердача Редантерча культура цӀеношка.

Иштта дика болх беш я районера дукха библиотекаш а. Укхаза къахьегача новкъосташа дикагӀа йола формаши методаши юкъе а кхувлаш вӀаштӀехьбаьккхаб культмассови болх.

Цул совгӀа, районерча культурни учреждениешка вӀашагӀъеллай кхо агитбригада, цар болх бу лаьрххӀа оттаьча планагӀа. ХӀанзалехьа агитбригада членаша 86 лекции 27 доклади йийшай, 93 беседа яьй. 26 тематически 31 устни журналаш чакхдаьхад. Цар темаш укх тайпара я: «ДоттагӀалена ба вай низ», «Вахара хьисап — советски», «Советски хоржамий система», «Ленина а Октябра а навкъагӀа», «Граждании хила декхарийла ва», дукха кхыяраш.

Агитбригадоацаш го йиш я укх денопка юрташкарча клубашка, агитпункташка, хьайбаш леладеча фермашка, бригадашка, ХӀара агитбригадага я библиотечка-передвижка, керда газеташ, журналаш, хоржамаш дарах лаьца литература.

ХӀаьта беседа е лекци чакхъяьлча харжархошта кийчъяь лаьрххӀа программа гойт.

Фермашка, производственни участкашка йолча цӀеча уголокашка а да цу тайпара дола стендаш, плакаташ, лозунгаш, хоржамех дола литература.

Районерча библиотекашка «Боккха лоархӀам бола событеш» яха тема а йолаш выставкаш, «Депутата уголокаш» яьй.

Библиотекараша массанена а хоэаш читкаш, литературана обзораш, беседаш ю, тематически сайренаш чакхйоах. Юртарча библиотекашка долеш да ца хоавр хаьттача жоп тала истолаш.

СоагӀапча, Юкъерча Ачалкхе, Кердача Реданте, Долакова, «Луч» яхача комсаш лелаеча совхозий долча культура цӀеношка, клубашка, «Октябрь» яхача культура городской Двореце, кхычахьа къоначаа кагирхой клубаш вӀашагӀъехкай. Укхаза кагирхой вӀашагӀбетталу парте а тӀема а ветеранашца, тематически сайренаш, книжкаш дешарий конференцеш чакхйоах, художественни фильмаш хьоах. Из болх дикагӀа вӀаштӀехьбаьккхаб культура городской Дворецеи Долакоарча культура ЦӀагӀа кхычахьа. Укхаза саррахьа массаза а дукха нах хул.

Дог айденна, хьинаре къахьегаш хоржамашта а В. И. Ленин ваь 110 шу дизара а пакъаболх МагӀалбика района культбалхахой.

М. МЕРЖОЕВ,
культура отдела заведующий.
З. СОЛТУКИЕВА,
культура отдела лекторе заведующий.

Нохч-ГӀалгӀай АССР журналистий Союзе

ЮКЪАРА ЛЕТУЧКА

Кепаноазон ЦӀагӀа хилар республиканский газетий журналистий юкъара летучка. Цига дийцар кепайоазон оагӀонаш тӀа, КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенешка хьежжа экономика керттера проблемаш мнита юаш.

«Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало», «Комсомольское племя» яхача газеташ тӀеххьарча беттанашка кепа техача материалий тематически обзор яр журналисташа, из лоархӀаме тема дикагӀа ювцаре корта бола предложенеш йир.

Летучке хиннараша уйла тӀалхийта лаанйгӀар «Сердало» газета редактора Т. А. Тебоева «ИттлагӀа пятилетка чакхйоала шу» яхача темах Москве хиннача журналистий Еррисоюзни пресс-конференце итогех баьча хоамага.

Гучабаьннаб лидераш

ДӀахо йодаш я Ӏаьнн футболах ловзаре турнир. Укх тайпара свет а йолаш чакхдаьлар аргӀанара вӀашагӀкхетараш: «Вайнах» — Карабулакера футболисташ (6:2). «Локомотив» — ДЮСШОР (3:2). «Красный молот» завода командаш — «Спартак» — (ГПО ГАТ) (4:1). «Нефтяник» — «Монтажник» (1:1).

Виъ туре ловзаш толамаш а дахьа сархӀ отно а йолаш хьалхарча моттиге я «Вайнах», шул цхьан очкола тӀехьа я «Красный молот» завода футболистий команда.

ЦӀераш ювлийтаргьяц вай

ЦӀераш ши-шегӀа ювлаш яц, укх шоай бахьан долаш я. ЦӀагӀа долча хана йийшех, газови плитех, хий дӀоахдеча колонкех, электрически фатагенаца йоахьечен приборех — аьшкех, плитнех, керосинкех, кирогазех пайда эца безаш хул вай.

Халахете а, керттерча дакъе цӀераш ювл цӀера кхерамален правилаш теркал ца ечен цӀи ялара дукхала чакхдаха оттадаь гӀуланхаш кхоачаш ца деча цхьаццаболча гражданий предприятей болхлойн бехкагӀа.

ЦӀераш дукха ювл гуттахьара цӀи хьожаш ца лелаярах, гӀоравь водопроводни канализационни турбаш йоахьяр дукха лоттадаь хьашкаша паяльни лампаши лелаярах, пийшкаш тоаль ца хиларах, цу хӀамаех пайда эцача хана цӀера кхерамалено яхар ца дарах. ЦӀераш дукха ювл бераша цӀераца ду ловзараш бахьан долаш.

ЧуӀеча цӀеношка укх шера температура цӀаьхха лохъяларца дувзадена дукхагӀа йийнай цӀераш. Из бахьан долаш хӀанз вай республике чакхйоаккхаш я «Хьа цӀа» яха операци. Цу операцена юкъе дакъа лоац пожарни охрана управлене, шин ювлаеча пожарни общества, домоуправленей, жилищно-коммунальни конторай болхлоша, кварталъенеша.

ЦӀагӀа, квартире цӀи ца яийтара ха а кхоачаш а еза цӀера кхерамален правилаш. Уж бахача наха Ӏомаяр — республике чакхйоаккхача «Хьа цӀа» яхача операце керттера декхар. Из операци чакхъяьккханза аргйоацаш эттад гӀулакх нах бахача цӀеношка хӀана а каст-каста цӀераш ювлаш хиларах.

БЕСЕДА

Фатаген доагадеча приборех цӀераш ювл ардахкеха кхача йокъаштен лоталуча хӀамаштен юхе уж дӀа а оттаь, хьожаш саг а воацаш ктача.

Кховчащце хала доаца уж гӀуламхаш теркал ца деш бола гражданаш чӀоагӀа дехке боал. Масала, Кирова посёлке Рявски улицагӀа № 5 йолча цӀеной 6-ча квартире вахаш волча гражданина Тагирова йоагаш йола кирогаз ардакхий пена юхе дӀа а оттаьь, дӀа ца а хьожаш латтийтай. Цунах пен лота а бенна, цӀагӀа цӀи яьнай.

Сунженски района Троицки станице Мостовой улицагӀа № 3 болча цӀагӀа лотаьча кирогаз а йита цӀагӀара дӀабахарах тхови кора рамаши лота а енна яьгай, хӀаьта цӀи йоае гӀийрта граждинка О. Ф. Пожарова яьгай.

Грозне Ленина цӀерагӀча улицагӀа № 34 йолча цӀеной 46-ча квартире гражданина Тищенкос розетка чу дӀачуеллача барзкъашта етта аьшк ялийтарах цӀи а яьнна, цӀагӀара хӀамаш яьгай.

Иззамо моттиг кийсъенний гор. МагӀалбике Толстоя цӀерагӀча улицагӀарча № 13-а йолча гражданина Половцева цӀагӀа а.

Халахете а, хӀанз а тӀехьа дукха цӀераш ювл Ӏан хана летвеча йийшех. Цхьаболча гражданаша шоашта кхераме гӀулакх ду йоагача, пийшка юхе мебель уйтаярца, пийшна тӀа докъадалийта баракъаш хьалъахкарца. Масала, Надтеречни района Лаха-Новрерча гражданина Атабаева цӀагӀара хӀамаш яьгай пийшк соь кхокха а енна цӀи ялара.

Ужжамо моттигаш дукха а хинная, шудухьа даим бӀарг лоехаш хила еза лотаь приборашь, шоай ханахьа тоаеш еза пийшкаш тунгнагаши.

Хоеш да, ловзаш лела бераш боккхагӀчар дер де гӀертилга хьожаш саг а воацаш дисача цӀилеторгаш сег пар, цӀераш летаю, электрически сете чуехк йоахлуш йола прибораш. ХӀаьта, цӀи яла йолаелча бераш, ехера а аййя, цӀагӀара арадовден оарц дакихен дезача метте, дӀалачкь, дукхагӀча даьхьэ доагача цӀен саьнга е жеигештен истолаштен кӀалт. ХӀаьта, нагахьа санна оарц хаппахьа тӀа ца кхаьчача, цӀеро е кӀуро садикъе доаду уж.

Дукхха моттигаш я дышацаноашка шоаш цӀагӀара арабоалаш кагий бераш тӀехахахьа чӀега а техе чудухкаш. Дуаца энаш дац мотт сона, иштта моттиг пийсъелча цу дааьша-ноашка шоай бераштa мел боккха кхерам тӀаоттабу.

Нагахьа санна шун цӀагӀа цӀи яьннале, корзагӀдаьле да а хьовзий, цу сахьате цу чаакъехьа хоам бе доалахошка, пожарни команда хьаеха, шоашта хьакара яийсъеннача хӀамашца — хица, гӀомарца (лаьттанца, огнетушителашца цӀи йоаяра тохале.

Р. ИВАНОВА,
Нохч-ГӀалгӀай республикански ший лоӀамеча пожарни общества Совета инструктор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИИИ!
УЧЕТА МЕХАНИЗАЦИ ЕЧА ГРОЗНЕНСКИ ТЕХНИКУМЮ ПОДГОТОВИТЕЛЬНИ КУРСАШКА ДЕША ХЬЕХ

Занятеш кургья 1 марта дена 30 мае кхаччалца.

Деша отташ дӀалуча экзаменийн программага хьежжа подготовительни курсашка занятеш ергья эрсий мотт. литература, математика хьехаш. Занятеш еш хургба йоккха говзал йола хьехархой, абитуриенташа деча гӀалаташта дукхагӀа теркам тӀа а бохийташ.

Курсашка дӀаоттара техникуме хьачухьа еза:

заявления,
кхоъ фотокарточка (3х4 размер йолаш),
дийша хилара документ е школера справка.

Деша вагӀерах доагӀар (10 сом 50 кеп) дӀадала деза техникума бухгалтере.

Документаш дӀачуийду хӀара денна (шоаттев кӀиранди доацаш), 13 сахьат даьлча дена 18 сахьат даллалца, № 209 йолча кабинете.

Цу кхетар хатта йиш я укх номерех телефон техача: 3-50-90, 3-58-33.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 ФЕВРАЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка.
9.10 — «АБВГДейка».
9.40 — «Дай-нанай, шоана!».
10.10 — «Летува» яхача Литовски ССР илланча кхелхарен Пачхьалкхен ансамбла концерт.
10.55 — «Дика товараш дукхагӀа».
11.25 — «Спортлото» тираж.
14.00 — «Поэзи».
12.30 — «Музыкальни абонемент».
13.15 — «Москвичка». Телевизионни клуб.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «Маьлка илддоваш».
15.45 — Мультфильм.
16.00 — «Ха» яха программа почта.
16.40 — Шун письмоех йола музыкальни программа.
17.25 — «ВӀаргагушамо — тешо хададар».
18.25 — «Гуцулочка» яхача вокально - инструментальни ансамбла концерт.
18.40 — «Вай обзрени». Передача дӀаьлу политически обозревателя Ю. А. Летунова.
19.25 — «Художникех дола дувцараш. А. Г. Венецианов ваь 200 шу дизарга.
20.00 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка. Ког-соалазаш фигурни хаккар. Шишша яхьена. Лоаца программа.
21.00 — «Ха».
21.45 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка.
22.00 — Искусства мастерийи артистически кагирхойи концерт. Останкина концертни студера передача. Яистельача — кердадараш.
21.00 — «Литературни дешараш». Ч. Айтматов. «Хьалхара хьехархо».
21.45 — «Заколдованни усадьба» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм (Польша). ШоллагӀа фильм.

II ПРОГРАММА

9.00 — Мехка телевизионни студей документальни фильмай программа.
9.30 — «Шахматни школа» Ловзабалалурий класс.
10.00 — «Вай совий беш».
10.30 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка. Лыжаш. 5 км. (кхалнах). Ког-соалозаш. 500 м. (МаӀанах а кхалнах а).
12.00 — «Ӏуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.30 — «Саги закони».
13.00 — «Вахаре сина путевка» яха телевизионни документальни фильм.
13.50 — «Теремок». Бераштa йола передача.
14.30 — Мультфильм.
14.50 — «Деширхо» (гӀалгӀай меттала).
15.00 — Телевизионни фильм.
15.10 — «Къонах» яха студи.
15.40 — «Советски бӀухо» яха радиожурнал.
15.50 — Советски Эсаре ТӀема-Флота Денга. «Эшаргйоаца а легендарни а».
16.20 — «Ӏилман вахар».
16.45 — Н. Ольшанский. «Иштта доаца дӀаьха вахар» яха телевизионни дукхасерийни спектакль. «Хьаьший» яха кхоалагӀа сери.
19.00 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка. Биатлон. 20 км.
20.00 — «Бийса дакъьала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Уилацӏено». Ӏилман-популярни программа.

17 ФЕВРАЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка.
9.05 — Концерт.
9.30 — «Гурга бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гӀулакх деш вай».
11.00 — «Уралцӏено», Ӏилман-популярни программа.
11.45 — «Ӏуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Советски Союзе гӀалаш». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Массаза а кхайкар» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. «Ший лаьттан тӀа» яха воалхӀлагӀа сери.
15.10 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка. Хоккей. Канада вӀашагӀлатеха команда — Финлянде вӀашагӀлатеха команда.
17.00 — «Кинонахъбара клуб».
18.00 — «Дуней лаккъашта юкъера панорама».
18.45 — «Дерригача дега тӀара».
21.00 — «Ха».
21.30 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка.
21.45 — Хоккей. СССР вӀашагӀлатеха команда — Польша вӀашагӀлатеха команда. Яистельача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Вахи ха я» яха телевизионни документальни фильм.
9.45 — «Вай адрес — Советски Союз».
10.30 — Ӏана Олимпийски 13-ча ловзарашка. Саьлаш. Ког-соалозаш. 5 км. (МаӀанах).
12.00 — «Буратино выставка».
12.30 — «Дай-нанай, шоана!».
13.00 — «Дийнача хӀамай дуней тӀа».
14.05 — «Хьа горизонташ».
14.25 — Дешархошта. Кинопрограмма.
15.30 — Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизарга а Нохч-ГӀалгӀай областной комсомольски организаце 60 шу дизарга а. Самодеятельни искусства республикански телевизионни конкурс.
16.35 — Н. Ольшанский. «Иштта доаца дӀаьха вахар» яха телевизионни дукхасерийни спектакль. «Дата даьттар» яха бархӀлагӀа дакъа.
18.00 — «Кхерам боацаш дӀа-юха лелар».
18.30 — Фильм-концерт.
19.00 — XIII-ча Ӏана Олимпийски ловзарашка. Лыжаш. 15 км. (МаӀанах). Ког-соалозаш. 1000 м. (Кхалнах). Перерыве «Бийса дакъала хийла шун, бераш!».
21.00 — Р. Штраус. «Дон Кихот» яха симфонически поэма.
21.45 — «Заколдованни усадьба» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. (Польша). КхоалагӀа сери.

РАДИО

16 ФЕВРАЛЬ

6.30 — ДикагӀа долча тайпара доакъерех пайда эца (нохчий меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.20 — РадиоладугӀархой хаттаршта жоп ду Нохч-ГӀалгӀай АССР Социальни Ӏалашо ера министра Петр Дмитриевич Лопатина. (эрсий меттала).
11.00 — «Ашараш вай вахарех» яхача никлашара передача (эрсий меттала).
11.40 — «КӀарцхал» яха сатирически журнал (гӀалгӀай меттала).
13.30 — «Сатирически тахкӀе тӀа» (эрсий меттала).
18.00 — «Къона ва Даьхе, сахте чуй дог!» (гӀалгӀай меттала).
18.30 — ИттлагӀча пятилетка хьалхалаттараштa дола концерт (нохчий меттала).

17 ФЕВРАЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.23 — «Шоана дукхаеза ашараш» (эрсий меттала).
11.15 — «Композиторо дувц». Микрофона хьалхашка ва Шахбулатов Ӏаннен. ШоллагӀа передача (эрсий меттала).
15.15 — «Халкъа кханалат». Зарисовка (гӀалгӀай меттала).
16.00 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Илланча доттагӀаш лаьрхӀа» дола концерт (гӀалгӀай меттала).

Хоаттам

Тахан республике гӀоллев Грознен кхаьла хургья, юкъа-юкъе лаьгӀо лоа делкаргда, ц... булларгба. секунде 2—7 метр чӀоагӀа мух хьекхаргба. Фегара температура республике гӀолли 5 градусага, Грозне 2 градусага кхоачаш шийла хургья. Кхоанен ломмех а иштта кхаьла, лаьгӀо лоа а делхаш, доах а доаллаш, ца а болаш ха хургья, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух хьекхаргба. Фегара температура бийсашка 4—9 градус шийлен деношка 4 градус шелалтара 1 градус йовхалга кхоачаш хургья.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктоахаа секретара — 9-24-00; отделий: партийна вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92, Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ерен, шоаттен деношка

СФ00075. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 872.